PROLETAREC JE DELAVSKI LIST ZA MISLEČE ČITATELJE

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze in Prosvetne Matice

OFFICIAL ORGAN OF J. S. F. AND ITS EDUCATIONAL BUREAU

ŠT. — NO. 1787. Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., 10. DECEMBRA (December 10), 1941. Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave. 39 LETO—VOL. XXXVI.

ZED. DRŽAVE, HOČEŠ NOČEŠ, MORALE V VOJNO

Japonska udarila "bliskovito" in skrajno zavratno

HITLERJEVA TAKTIKA NEPRIČAKOVANEGA NAPADA USPELA TUDI JAPONCEM, A LE ZAČASNO. — IZOLACIONISTI "STRME" IN OBLJUBLJAJO PREDSEDNIKU SODELOVANJE

V soboto 6. decembra in še v nedeljo dopoldne 7. decembra so se po Zed. državah čuli klici po radiu in na shodih, da naj ljudstvo pritiska na predsednika, senatorje in poslance nižje zbornice, da naj se nas nikar ne potisne v vojno, v kateri nimamo ničesar iskati. Napadali so Roosevelta kot običajno. Namreč da je on le vojni hujskač, ki bi dal vse za Anglijo,

PREDSEDNIK ROOSEVELT, ki je zadnji pondeljek pozval kongres, da naj napove vojno Japonski.

sedaj pa zalaga še celo krvoločno Rusijo z našim materijalom!

Kaj naj si mislimo o taki vladi, so vpili venomer govorniki zveze America First in drugi taki elementi, ki so iz enega ali drugega vzroka stremeli izpodbiti Rooseveltovi vnanji politiki tla izpod nog.

Prebujenje iz sna

Hitler se je med tem pritajeno smehljal in koval svoje načrte do potankosti, kot jih v vsakem slučaju, pa če se mu posrečijo ali ne.

V nedeljo 7. decembra Zed. države še niso bile v napovedani vojni. Uradno smo bili omenjenega dne sploh v miru z vsem svetom. Nenapovedano vojno smo imeli do prej označenega datuma le z Nemčijo, a še to ne v tolikšni meri, da nam bi bilo potrebno prekiniti diplomatične stike.

Z Nemčijo in Italijo torej vzlic Rooseveltovi "sovražni vnanji politiki proti osišču" še nismo uradno v vojni.

Na drugi strani pa smo bili z Japonsko celo v prijateljstvu, četudi je bila zaveznica Hitlerjevega-Mussolinijevega osišča.

Torej nikjer nikake nevarnosti za nas. Pa so šli minulo nedeljo birokrati v Washingtonu, in častniki, pomorščaki ter vojaki mornariške pehote USA na Havajskih otokih, na Filipinih in kjer že po svojih zabavah ali po kakih drugih opravkih, ne sluteč, da jih čez uro ali dve doleti napad, nad katerim bodo najprvo strmeli, predno se bodo osvestili in se zavedli svoje obrambne naloge.

Iluzija o distancah

Ničesar ni bilo v zveznem kongresu glede obrambe te dežele bolj poudarjano, kot da nas ščitita dva oceana. Posebno še Tihi ocean nas varuje, so naglašali. In skoro nič manj Atlantik.

Pa se je v nedeljo 7. decembra, okrog poldne po čikaškem času, primerilo, da je v svet pršnila vest o japonski invaziji na Havajske otoke.

Kje so Havaji?

Nad tri tisoč štiri sto milj od najbližje japonske bojne baze. In le 2400 milj od San Francisca.

Na havajskih otokih je sijajna ameriška bojna luka Pearl Harbor. Na Havajih so ameriška bojna vzletališča, kjer je stotine letalskih bombnikov, namenjenih, da branijo to deželo pred morebitnim napadom z vzhoda.

Na Havajih so se v nedeljo 7. decembra ameriški pomorščaki, mornarji, častniki in civilno prebivalstvo po nedeljsko zabavali, kakor zmerom, od kar poznajo nedelje, razen v invazijah.

A sedaj invazije ne bo! Havaji so le točka za napad "proti Japonski".

Nepričakovan napad

Ko so ameriški častniki na Havajih igrali golf, ali dremali, ali se zabavali v plesnih paviljonih in restavracijah, ali kjer si že bodi, so bili hipoma opozorjeni, da se je nekaj prav iznenadnega pripetilo. In predno so se mogli do kraja zavesti in zavzeti svoja službena mesta, je japonski "blitzkrieg" uspel že toliko, da je bilo kar groza.

Po bitki so s Havajev sicer zagotavljali, da so bili pripravljeni, toda je pač tako, da tisti, ki čaka, je vedno na slabšem, kakor oni, ki napada.

Vojni se nismo ognili

Smo torej v vojni. Ljudje, ki kaj o tem razumejo, jo pojmujejo. Drugi jo bodo pojmili le v plačevanju.

Sicer Zed. države niso v vojni šele od 7. decembra. Zvezna vlada je skušala uveriti ljudstvo te dežele, da smo v vojni na en ali na drug način proti osišču že dolgo. Ko se je šlo zaradi nevtralnostne postave, so dobile fašistične in nacijske skupine v Ameriki navodilo, da naj delujejo za ohranitev naše

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Dogodilo se je neizogibno

V Zed. državah se je potrošilo v zadnjih par letih ogromno energij v takozvani protivojni kampanji. Kot da se vojno lahko odpravi ali saj prepreči, ko brzojavljaš ali pa pišeš svojemu kongresniku in senatorju proti nji.

Med tem, ko so ti miroljubneži v Zed. državah trdili, da nimamo ničesar iskati v Evropi, niti ne v Aziji, pa je Hitler izdelal japonskim militaristom načrt za udar.

Poučil jih je, kakšen "blitzkrieg" bo zanje najboljši. Res, da bodo morali igrati pri tem skrajno zavratno, popolnoma nečastno vlogo, a v zadoščenje jim bodo rezultati.

Havaji so ameriški Gibraltar na Pacifiku. Napade se ga nepričakovano po preciznem načrtu, pa bo v dveh urah uničena lahko vsa tamošnja ameriška bojna mornarica in pa še pristanišče povrhu, zraven pa še več sto bojnih aeroplanov in vzletališče. Izplača se riskirati tak napad, pa tudi ako pri tem izgubite vse napadalce, je japonske poveljnike učil Hitler.

Tako se je dogodilo, da so se japonski diplomati v Washingtonu že par tednov pogajali za mir in sporazum z Zed. državami, militaristi na Japonskem pa po v naprej domenjenem načrtu pripravljali udar.

Dogodil se je v nedeljo 7. decembra.

Japonska se je docela oprla na osišče in bo z njim izgubila. Zed. države niso navajene napadov. Prav nič pa niso vajene porazov.

Z napadom na havajske otoke in na Filipine se je mikadovo cesarstvo samega sebe obsodilo v smrt.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Poljski premier general Vladislav Sikorski je bil 3. decembra sprejet pri sovjetskem premierju Josefu Stalinu v Kremlinu v Moskvi, da se domenita glede sedanjih in bodočih odnošajev med njunima deželama. To je od 1. septembra 1939, ko je Nemčija udrla v Poljsko in jo nato invadirala še sovjetska armada, velika sprememba.

Ameriški železničarji so zahtevali okrog 30 odstotkov povišanja mezde in dva tedna plačanih počitnic. Dobili so pa od 9 do 10 odstotkov povišanja in tisti železniški delavci, ki dosedaj še niso imeli plačanih počitnic, jih v bodoče dobe 6 do 12 dni, na podlagi dolgosti službene dobe. Zvišanje mezde v skupni vsoti bo znašalo $325,000,000 na leto. Železnice uposlujejo sedaj 1,200,000 delavcev, nevštevši one, ki popravljajo proge.

Ban dr. Ivan Šubašić pravi na shodih Hrvatom v Ameriki, da svoji stari domovini lahko največ koristijo, če čimzvestejše služijo svoji novi domovini Ameriki. Kajti Zed. države neprecenljivo pomagajo, da je mogoče nadaljevati vojno z osiščem.

Harmon P. Elliot, lastnik Elliot Addressing Machine Co., je sklical sejo svojih delavcev in jim na nji oznanil, da jim bo razdelil 51 odstotkov delnic svojega podvzetja. Vredne so okrog $430,000. "Dal jih vam bom," je dejal, "ker jih ne morem vzeti s sabo (v grob)." Teh delnic bo deležen vsak delavec, ki je pri njemu uposlen 10 let in več. Leta 1927 je ustanovil sklad za podpiranje svojih delavcev, v katerega je prispeval četrt milijona dolarjev. Ob sporočilu glede delitve delnic je

(Nadaljevanje na 5. strani)

Napovedi 'prerokov' o vojni v Rusiji nimajo "sreče"

Kmalu po 22. juniju, ko je nemška armada nagloma napredovala proti Ukrajini, Leningradu in Moskvi, so razni veščaki in preroki napovedovali poraz Sovjetske Unije v dobrih šestih tednih.

Po nekaj tednih svoje invazije je Hitler oznanil, da je sovjetska armada strta za zmerom.

A dogodilo se je, da se je "obnovila" in nemška armada je imela pri prodiranju čezdalje večje težave.

Dne 3. oktobra, torej pred več kot dvema mesecema, je Hitler grmel nemškemu ljudstvu, da je "sovražnika udarilo nemško orožje tako mogočno, da se ne bo mogel nikoli več dvigniti." In res je izgledalo za Rusijo tedaj silno slabo. Izgubljala je postojanko za postojanko.

Chicago Tribune je v uvodniku dne 19. novembra prerokovala, da se bo Rusija v stanu braniti s pomočjo zime na severu, ne pa na jugu. Nemška armada bo šla v Donec, na Kavkaz in Krim proti sovjetskim cljnim vrelcem. Ne bo je mogoče ustaviti.

A dogodilo se je, da je bila baš tu poznana v beg. Izmed vseh "prerokov" se je kajpada najbolj motil Hitler.

ZANIMIV SHOD

Kosanović in Furlan bila deležna mnogih vprašanj

V petek 5. decembra se je vršil v SDC v Chicagu shod, na katerem sta bila poročevalca Sava Kosanović, član jugoslovanske zamejne vlade, in Boris Furlan, profesor z ljubljanske univerze. Ko sta končala z govori, sta odgovarjala na vprašanja in pa onim, ki so izrekli bodisi svoje dvome, ali pa kritična mnenja. O tem zanimivem shodu bo poročano več v prihodnji številki.

Italijansko "cesarstvo" šlo k vragu

V Etiopiji je padla zadnja italijanska postojanka. Z Etiopijo je šlo tudi italijansko "cesarstvo". Vrh tega je Mussolini izgubil Eritrejo, Somalilandijo, izgublja Libijo in pa samega sebe. Ima le še Ljubljano, Dalmacijo in nekaj moči na Hrvatskem. Bo tudi to še vse izgubil.

"Svobodna" Hrvatska

Vlada v Zagrebu je dala policiji navodilo, da naj pošlje vsakega, ki se ji zdi "sumljiv", v koncentracijski tabor.

POSLANSKA ZBORNICA JE Z UDAROM NA UNIJE UDARILA OB ENEM VSE DELAVSTVO

VSLED VOJNE STAVKE ODPADEJO SAME PO SEBI PO VOLJI UNIJ, NEGLEDE NA POSTAVE PROTI NJIM. — REGULACIJE SO POTREBNE, A NE IZ SOVRAŠTVA DO UNIJ

Delavstvo v splošnem, posebno pa še unije CIO in tudi unije AFL so dne 3. decembra lahko spoznale, da imajo v kongresu le malo prijateljev. Unije so po njihovem mnenju "raket", pa če so še tako poštene.

Kadar se gre proti delavstvu, se strankarstvo neha

Že dolgo se je vodila v kongresu kampanja, da se unijam "izdere zobe". Že nič koliko zakonskih osnutkov je bilo predloženih proti njim, a z nobenim si še niso upali na prosto toliko, da bi ga sprejeli, pa so obležali na arhivnih policah.

Kampanja proti unijam pa se je nadaljevala. Končni zamah pa je dobila, ko je unija UMW zahtevala, da se proglasi tudi premogovnike jeklarskih korporacij za zaprto delavnico, kakor so drugi premogovniki. Šlo se je pri tem za 50,000 premogarjev, a vpitja pa je bilo toliko, kot da kar pet milijonov delavcev preti s stavko in ogroža vso narodno obrambo.

Unije veliko same krive

Z napadi na UMW se je ob enem pospešila kampanja proti unijam v celoti. Žal, da dajejo vsled svoje neurejenosti sovražnikom delavstva veliko materijala za boj proti njim.

Skozi par let že jih razgalja kolonar Westbrook Pegler. Saj ni treba drugega, kot da izbere ven unijske lokale, ki jih imajo v pesti gangsterji, in pa da poudarja slabe strani unij, na primer visoko pristopnino, pretepe, odiranje, izsiljevanje itd.

In pa tiste stavke, ki se dogajajo ne radi boja za izboljšanje življenjskih razmer delavcev, pač pa vsled tekme med unijami samimi za jurisdikcijo, namreč med unijami AFL, potem pa še stavkovni boji za jurisdikcijo med unijami AFL in CIO. V takih stavkah ne zadene delodajalce nikakršna krivda, razen v kolikor so v takih borbah naklonjeni eni uniji zoper drugo.

Neizvedljiv zakon

Zakon proti unijam, ki ga je sprejela poslanska zbornica dne 3. decembra, je v smislu, kakor je napisan, neizvedljiv. Ako ga potrdi tudi senat, česar pa menda ne bo storil, more imeti le en učinek, namreč uničenje unij. To pa se ne zgodi, kajti v tej deželi je nad deset milijonov organiziranih delav-

PHILIP MURRAY, predsednik CIO, ki zagotavlja sodelovanje svojih unij z zvezno vlado, ob enem pa je ostro prijel kongres zaradi sprejema Smithove postave.

cev, ki se ne bodo pustili pohoditi kar tako.

Od poslancev sprejeti zakon prepoveduje stavke, masno piketiranje, dalje pomoč piketom od delavcev, ki niso zaposleni v dotični tovarni, določa tajno glasovanje glede stavk, ki se mora vršiti pod vladnim nadzorstvom, prisilna posredovanja v sporih med delavci in delodajalci v obratih, ki izvršujejo vladna naročila, nič več zahtev za zaprto delavnico, dokler bo trajalo sedanje izjemno stanje in še veliko drugih odredb.

Registracija unij

Ob enem omenjeni zakon zahteva od unij, da vodijo natančne račune in jih tudi objavlja-

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Naglo naraščanje smrtnih in drugih nesreč

V ameriški industriji in v raznih drugih obratih je sedaj zaposlenih nad 53,000,000 delavcev. Ker je bila producijska mašinerija nagloma pognana v dir in je vedno bolj naganjana, so se zelo pomnožile tudi nesreče, med njimi take, v katerih je ubitih ducat in več delavcev hkrati.

Dasi so varnostne naredbe in naprave veliko boljše kakor so bile in se jih še izboljšuje, je naganjaški tempo vsled produkcije za oboroževanje toliksen, da se marsikje ne misli dosti na varnost nego le kako izdelati čimveč strojnic, bombnikov ali kar že se producira.

Institute of Life Insurance ceni, da bo število ubitih delavcev od 1. januarja pa do 31. decembra znašalo okrog 50,000. Isti zavod za proučavanja in statistike računa, da bo izmed teh ubitih v industriji nad 17 tisoč delavcev, približno toliko v avtnih nesrečah, ostali pa pri domačih delih, ko kaj popravljajo ali kar že.

Omenjeno število ubitih v avtnih nezgodah pomeni le tiste, ki delajo za plačo. Otroci in nezaposlene ženske ter hišne gospodinje tu niso vštete.

Na vsakega ubitega pride 90 poškodovanih, sorazmerno v istih treh vrstah, ki so prej navedene glede smrtnih nesreč.

Veliko smrtnih nesreč se dogodi vsled nepaznosti ali brezbrižnosti drugih, bodisi v industriji ali pa v prometu.

Mezda teh 50,000 delavcev bi znašala skozi leto 75 milijonov dolarjev, je izračunal isti zavod. To škodo trpe njihne družine, pa tudi industrija je na izgubi. Ako ubije delavca pri delu, zastane nekaj časa obrat in treba je iskati drugega delavca na njegovo mesto. V času, predno se novemu poslu privadi, je produkcija zmanjšana. Isto velja glede delavcev, ki jih ubije ali poškoduje drugje, pa jih ni na delo. V korist družb torej je, da se nesreče ne bi dogajale, pravi poročilo, zato se prizadevajo, da se jih bi čimveč preprečilo.

V sedanjem vrvežu se dogajajo pogoste nesreče celo v potniškem prometu na železnicah, kjer so bile do predlanskem jako redke.

Veliko nezgod je v gradbeni industriji, posebno pri postavljanju mostov in ogrodij. Izvedenci menijo, da bo število ubitih in poškodovanih delavcev v tem letu večje kot pa je bilo število ubitih in ranjenih ameriških vojakov skozi dve leti v prvi svetovni vojni.

Čitatelji z novim letnikom koledarja zelo zadovoljni

Upravništvo je minuli teden razposlalo prvih poldrug tisoč izvodov Ameriškega družinskega koledarja. Z razpošiljanjem se nadaljuje. Knjigoveznica je nam ta torek poslala zadnje iztise in upravnik pravi, da dobe v tem in v prihodnjem tednu koledar vsi, ki so ga dosedaj naročili.

Iz dosedanjih naročil, ki so znatno višja kakor lani ob tem času, sklepamo, da bo ves razprodan, dasi smo ga naročili tisoč izvodov več kakor prejšnje leto, ko nam ga je zmanjkalo.

Čitatelji bodo iz vsebine razvideli, da smo se potrudili napolniti ta letnik s čimboljšim gradivom in smatramo, da smo uspeli. To nam potrjujejo vsi, ki so ga že čitali ter sporočili svoje mnenje.

Rojake v naselbinah prosimo, da gredo razpečevalcem koledarja na roko in jim po možnosti pomagajo pri razprodajanju, na primer s priporočanjem prijateljem in znancem, da si ga naroče.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto $3.00; za pol leta $1.75; za četrt leta $1.00.
Inozemstvo: za celo leto $3.50; za pol leta $2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:
United States: One Year $3.00; Six Months $1.75; Three Months $1.00.
Foreign Countries, One Year $3.50; Six Months $2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Socialisti v Readingu za stvarno delo

Zadnjih volitev v Readingu, Pa., meseca novembra se ni udeležilo niti 50 odstotkov volilcev. Šlo se je sicer "samo" za kandidate v mestni svet in šolski odbor, pa so menda smatrali, da take volitve niso važne. Socialistični kandidati so dobili več tisoč glasov, a vendarle mnogo premalo za zmago.

Po volitvah so se socialisti vprašali: "Kaj storiti, da zbudimo državljane iz brezbrižnosti ter jih pripravimo, da se bodo zavedali svoje dolžnosti?"

Njihovo glasilo tednik "Reading Labor Advocate" oznanja z velikim naslovom preko vse strani, da so v teh razmotrivanjih sprejeli načrt za dvoletno vzgojno in organizatorično kampanjo, katere cilj je pridobiti in vzgojiti večino volilcev za socialistično politično akcijo.

Reading je pred nekaj leti imel socialističnega župana in socialistično zastopstvo v mestnem svetu. Dalje so socialisti imeli odbornike v okrajnem šolskem odboru, dva poslanca v legislaturi in v okraju Reading razne druge urade.

Največjo oporo so imeli v unijah in delali v njih, ob enem pa enako energično vršili svojo vzgojno in organizatorično nalogo med neorganiziranim delavstvom. Učitelj socialističnih agitatorjev v Readingu je bil James H. Maurer, ki se ni nikoli pečal z dlakocepstvom, ki ni nikoli risal neizvedljive, sanjaške načrte ali zidal gradove v oblakih, nego je stal na trdnih tleh realnosti in se pečal z resnim, praktičnim delom. Zato je uspel.

Mlada struja, pod vodstvom Normana Thomasa, ki je prvič stopila odprto v boj proti Hillquitovi "stari gardi" na konvenciji leta 1932 v Milwaukeeju, je sčasoma zasejala nesoglasje tudi med sodruge v Reading. Vendar pa ne toliko kot v druge kraje, ker je bil tedaj Maurer vzlic svoji starosti še toliko zdrav, da je lahko ostal na pozorišču. Niti ne leta 1936, ko je razkolništvo doseglo vrhunec, ni moglo vplivati na organizacijo v Readingu tako pogubno kakor je na strankine postojanke drugod; izjema je bil poleg Readinga samo Bridgeport, Conn., in pa Milwaukee še par nadaljnjih let.

Organizacija v Readingu se vzlic vsemu ni mogla oteti vnanjim vplivom razkola. Hoteli so jo "starogardisti" in "militanti". Odločila se je za prve, a ni dolgo sodelovala z njimi, dasi so jo šteli za svojo tudi po tem. Stranka je ustanovila nov lokal, ki je zahteval, da mu stara organizacija prepusti svoj park in drugo imovino. Prišlo je do tožbe in v nji je trpela skupna socialistična stvar.

Sčasoma se je stara organizacija v Readingu s Thomasom in S. P. pobotala, ni pa se spuščala v njene zadeve, v polemike in v kampanje, razen ob volitvah. Delala je v svojem delokrogu in čakala boljših dni, ki pa za stranko niso prišli.

Organizacije v Readingu to ni oplašilo. Začela je delati z nova in posegla v par volilnih bojev, pri tem pa uvidela, da je od časa, ko je bila v tem mestu ona najjačja, ali pa druga najjačja sila, prišlo toliko novih volilcev, ki o socializmu in njegovem programu nič ne vedo, da jih je treba o tem učiti, kakor je skozi leta in leta učila prejšnje volilce.

"Dve leti nas bo vzelo," so rekli, in izdelali v ta namen dvoletni načrt.

Ker vedo, da samo načrt na papirju ničesar ne pomeni, so ga nazvali "načrt delovnosti" (Plan of Action).

Imajo tednik, ki se sicer ne ponaša z "učenim" gradivom, a je urejevan kot je za socialističen list koristno in potrebno. Svojo moč gradi socialistično gibanje v Readingu na unijsko in drugo delavstvo, pa tudi dijaki in drugi "belosraječniki" so mu dobrodošli.

Glede sedanje zmede je bila socialistična organizacija v Readingu s svojim glasilom vred proti vojni, a ne na način kot je strankino glasilo Call v New Yorku, ki je vse posvečeno le protivojni propagandi. V tem oziru se socialisti v Readingu, kakor tudi socialisti v Wisconsinu, od takozvanih "thomasovcev" v New Yorku in drugod, kjer je še kaj takih postojank, zelo razlikujejo. So za mir, a ne za vsako ceno, ker žele enako močno, kakor mir, tudi poraz hitlerizma. Mir za vsako ceno pa pomeni Hitlerjevo zmago.

Prijatelji resne delavske, socialistične politične akcije žele sodrugom v Readingu popoln uspeh. In ako se posreči tudi socialistom v Milwaukeeju obnoviti svoje prejšnje moči, bosta lahko ti dve postojanki, skupno z ono v Bridgeportu dale pogon za obnovitev gibanja, ki bo delavsko, s socialističnimi aktivnostmi in programom ter napredovalo v svojem poslanstvu.

Japonski generalni štab je igro sijajno pričel in ameriško vrhovno poveljstvo na Havajih in Filinipinh skoro do golega osmešil.

Hitler se na račun tega norčuje, češ, "taka je demokracija".

Toda naj v Tokiu verjamejo ali ne, Japonska v tem konfliktu ne bo zmagovalka.

VAŽNA VLOGA MEHIŠKE REPUBLIKE

Mehiška republika ima v sedanji vojni med Zed. državami in Japonsko, oziroma v vsaki vojni na Pacifiku, važno vlogo. Kot Zed. države, je tudi Mehiko zalagala Japonsko z oljem in pa z raznimi drugimi surovinami, ki jih potrebuje japonska industrija. Ta dovoz je Mehika Japonski ustavila istočasno kakor Zed. države. Mehiška vlada namreč sodeluje z ameriško toliko, da je vnanja politika obeh ena. Na gornji sliki so predstavniki mehiške republike in ameriške vlade, ki podpisujejo dogovor med obema državama glede rešitve vprašanja oljnih polj in pa več drugih ekonomskih problemov.

IZ KANSASA

Ko je John L. Lewis pred nekaj tedni oklical stavko v "zajetih" (captive) rovih in je završalo proti "nelojalnim" premogarjem po celi Ameriki, se je tu v Kansasu zgodilo pravo čudo. Predsednik premogovniških operatorjev za jugozapad Ira Clemens iz Pittsburga je predsedniku Rooseveltu brzojavno priporočal, naj pritisne na velike jeklarske družbe, da ugode premogarjem in priznajo v svojih rovih zaprto unijsko delavnico. Clemens povdarja v svoji brzojavki, da je po 38 letih skušnje z zaprto delavnico v svojih rovih na jugozapadu spoznal, da bi operatorji brez nje sploh ne marali več obratovati. Tako torej!

Hm, hm, saj je nam še dobro v spominu, ko so ti operatorji pred nekaj leti klicali biriča in hudiča, na "rebelno" rudarsko unijo v Kansasu in nas po vsej Ameriki prikazovali kot najzločestejše hujskače in prevratneže. Nekaj se je torej radikalno spremenilo. Ali je operatorje srečala pamet ali pa se je unija tako spremenila...

*

Vedno se pripravljam, da pričnem podrobnejše opisovati sedanje razmere in življenje naših ljudi po teh naselbinah, pa vedno kaj pride vmes, da odložim na "jutri". Ker bo sedaj spet treba razpečavati Am. družinski koledar in obenem raznašati tudi stenske koledarje pogrebnega zavoda, bom imel priliko nabirati po naselbinah tozadevni materijal. Nič ne bi škodilo, če omenimo peščico naših naprednih in aktivnih rojakov po raznih krajih, ki imajo še vedno v sebi nekaj tistega neprednga duha, ki je prevladoval tukaj pred četrt stoletjem.

*

Ker sem za delo v rovu menda prestar (saj ne marajo me več) in za "penzjon" premlad, sem pa delno zaposlen pri Slovencem in drugim inozemcem nad 40 let dobro znani Kotzmanovi agenturi v Frontenacu, ki se peča z zavarovanjem proti ognju in raznim "uimam" (vremenskim škodam). Na ta način imam še več prilike priti v dotiko z rojaki po naselbinah.

*

V nekatera tukajšnja društva SNPJ je zdaj, ko se združujejo z društvi bivše SSPZ, prišlo več življenja. Čuti je splošno odobravanje in zadovoljnost. Tako upamo, da bo to v korist vsem skupaj.

*

Zaposljeni smo s pripravo za "božičnico" članom mladinskega oddelka SNPJ, na katero vabimo seveda tudi otroke, ki so spadali k SSPZ, da se je udeleže. Prejeli bodo vsi lepa darila. Ta priredba se vrši v soboto večer 20. decembra v dvorani v kamp 50.

Da bo dovolj zabave tudi za "odrasle" člane, smo za ta večer najeli znano in med našimi ljudmi zelo priljubljeno "Frontenac Band", ki bo igrala za ples.

Priredba je pod oskrbo kansaške federacije SNPJ. Vabi vse člane, da se pridejo zapavati z nami ta večer.

A. Shular.

Program k obletnici smrti Ivana Cankarja

Cleveland, O. — Cankarjeva ustanova priredi v nedeljo 14. decembra 1941 v Slovenskem narodnem domu v Clevelandu svečan spored v spomin obletnice Cankarjeve smrti. Pričetek ob 3. popoldne.

Spored je sledeči: 1. Otvoritev; 2. Hlapci, deklamira Dorothy Paliska; 3. Pevske točke, Ann Beniger; 4. Violina, Vladimir Malečkar; 5. Harmonika, Edward Kužnik; 6. Narodni ples, Lillian in Albert Ulle; 7. Horn Quartet, Frank Kosič; 8. Pevske točke, duet Glasbene matice; 9. Petje, kvintet, Edith Coff, Betty Raddell, Elizabeth Joca, Sylvia Mascia in J. P. Jones; 10. Umetni ples, Eleanor Beno; 11. Poje zbor Zarja; 12. Tap Dance, Leonard Zallar; 13. Piano, Edwin Poljšak; 14. Poje Ann Beniger; 15. "Notturno", drama v enem dejanju, spisala Marija Kmetova. Osebe: Dr. Marko Dolinar—Vatro J. Grill; Pavla—Olga Marn; Olga—Florence Jeraj-Slaby.

Med 10. in 11. točko bo odmor. Na plesni zabavi bo igral Peconov orkester. Program je pester in je gotovo, da bo avditorij SND nabito poln.—**L.M.**

Konferenca Prosvetne matice za severovzhodni Ohio

Cleveland, O. — Konferenca Prosvetne matice za severovzhodno ohijsko okrožje, ki se je vršila 30. novembra v starem poslopju Slov. nar. doma na St. Clair Ave., je dobro uspela. Predsedoval ji je John Filipič, zapisnik je pa vodil Joe Durn. Zastopanih je bilo 21 društev in klubov s 24 zastopniki. Zborovanje se je pričelo ob 10:15 dopoldne, zaključeno pa je bilo ob 1:30 popoldne. Razpravljalo se je o problemih Prosvetne matice, kako isto bolj razširiti in pridobiti več finančnih sredstev, da bi bolj uspešno delovala za prospeh dramskih in pevskih zborov, o razširjanju Proletarca in druge literature, ki jo izdaja JSZ. Zastopniki društev naj skušajo pridobiti med svojim članstvom čim več naročnikov na Proletarca.

Precej časa je vzela razprava o pomožni akciji za v stari kraj. Ob zaključku debate je bil sprejet predlog, da je zbornica stoodstotno za resolucijo Etbina Kristana, ki določa, da se deluje za zedinjenje vseh evropskih Slovencev v demokratični politični obliki v okviru prenovljene, demokratizirane jugoslovanske, balkanske in naposled evropske federacije.

O Prosvetni matici in našin problemih na kulturnem polju je referiral Frank Česen. Navedel je njene hibe ter pomanjkanje materijala, katerega pevska in dramska društva zelo potrebujejo. Ker nam ga ne bo mogoče dobiti iz starega kraja, si bomo morali sami pomagati. Društva bi morala več prispevati v te svrhe, da bi imeli zadosti finančnih sredstev, s katerimi bi dobili sposobne moči, da nam bi pripravili materijal itd. Bolj natančno o tem bo razvidno v zapisniku in v njegovem referatu, ki bo priobčen v listih. V prihodnji odbor so bili izvoljeni: Milka Pagon, tajnica in blagajničarka. Organizatorji in obenem nadzorniki, Frank Česen, Louis Zorko in Černe iz Girarda. Prihodnja konferenca se bo vršila v Girardu, Ohio.

V podporo Proletarcu se je nabralo $8. To je nekoliko povišnega poročila. Drugo je v zapisniku. Sedaj pa vsi na delo do prihodnje konference.

J. Krebel.

Milan Kokanovich piše

Iz Detroita, Mich., nam je naš stari naročnik Milan Kosanović poslal za obnovitev naročnine $3 in $7 listu v podporo, torej skupno desetak.

Pravi, da je z naročnino nekoliko zaostal, "a nič ne de, pomoč je vedno dobro došla," zaključuje ta stavek.

Dalje piše, da je bil na lovu za srnami in ustrelil "bocka" (srnjaka) "osmih pointov". Ni pa videl nobenega Hitlerjevega "švaba", da se bi tudi z njim pomenil. A Milan dela veliko škodo hitlerjevcem vseeno, ker je uposlen pri izdelovanju bombnikov. Dela pri Fisher Body. Pravi, da produkcija napreduje. Izdelujejo dele za tri vrste bombnikov in do 15. januarja bo produkcija dosegla kvoto že stoodstotno. Poroča, da bodo bržkone začeli izdelovati tudi dele za tanke.

Glede vojne pravi, da je žalostno, ker bivša glavna opornica marksizma,— namreč Nemčija, žrtvuje svoje ljudi v stotisočih v vojni proti Rusiji, ki predstavlja drugi najjačji "anarho-marksizem". Kapitalizem pa si mane roke in čaka, da ta dva naroda izkrvavita, na koncu vojne pa se polasti spet neomajane oblasti nad svetom in zasužnji ter izkorišča delavski razred kakor ga je v prošlosti.

Glede našega delavstva pravi, da je njegova dolžnost in naloga sodelovati z drugimi, da se nacizem do temelja porazi in zgradi družbo, v kateri bodo narodi svobodni in vsi deležni pravice in blagosranja.

H koncu izreka pozdrave osebju v uradu, pa Petru Kokotovichu in Geo. Maslachu.

Židje na Češkem "izginjajo"

Nacijska okupacijska oblast poroča, da je na Češko-Moravskem ostalo od 200,000 Židov samo še 90,000, pa se bo tudi te kmalu pospravilo v "vzhodne" kraje (kam v Rusijo). Imovino so jim Nemci vso zasegli.

"Kdor ima maslo na glavi naj ne hodi na solnce"

Poštena akcija za zedinjenje ameriških Slovencev v prid skupne borbe za osvoboditev Slovenije in ostale Jugoslavije ter za poraz hitlerizma in fašizma je dobila v dnevniku Janeza Jerića in njegovih ljudi odmev v izlivanju gnojnice na socialiste in druge, ki jih sovraži v svoji zakrknjenosti, dasi je to zanj premil izraz.

Omenjeno je bilo v komentarjih že v prejšnjih par številkah Proletarca, da si je izbral za kost, ki jo gloda, spet JRZ izza časa prejšnje svetovne vojne, oziroma "milijonski fond". Za resnico mu ni pri tem nič. Trdi svoje, ker to služi njegovim namenom.

Ker mu ni zadosti samo to kar napiše on, se v namen blatenja poslužuje tudi "privatnih" pisem.

V izdaji z dne 2. decembra je priobčil za uvodnik sledeče:

ODMEVI NA NAŠ ČLANEK

Na naš članek, ki smo ga objavili zadnji teden pod naslovom "Slovenski kongres v Ameriki" in v katerem smo se dotaknili mimogrede znanega "milijonskega fonda", smo prejeli iz Clevelanda od nekega uglednega slovenskega podjetnika zelo značilno pismo, v katerem piše:

"Vaš članek z dne 25. novembra, pod naslovom "Slovenski kongres v Ameriki" se mi prav dopade. Mene že dolgo srbi jezik, da bi rad vprašal našo napredno gospodo čemu in zakaj res drži tisti milijonski fond toliko let. Nismo še pozabili, da se je nabiral pod raznimi gesli in govorilo se je tudi o odrešitvi Primorcev. Ko je pa bilo vojske konec, je vodja akcije odšel preko morja in iz velerepublikanca čez noč postal kraljevaš, sprejel iz kraljevaških rok imenovanje naseljeniškega komisarja in je v isti službi čepel in vlekel plačo, dokler je bilo. Ta dogodek v tistem času jasno kaže zanesljivost njegovega značaja. Kjer je bakšiš, tam se služi... Zdaj pa vidimo, da se zopet štuli v ospredje in bi rad reševal domovino. To dišI po osebnostih, toda ne morem pomagati, da bi tega ne omenil.

Napredno gospodo, ki ima v oskrbi milijonski fond je pa potrebno javno vprašati, kaj vendar namerava s tistimi tisočaki? Zdaj je domovina v potrebi, ali bi ne bilo na mestu, da se tisti fond izroči Jugoslovanski Pomožni Organizaciji? Tako bo vsaj nekaj hasnil, drugače pa bogve kaj se bo se z njim godilo? Zakaj tak napredni in človekoljubni gospod kakor je glavni predsednik SNPJ. ne reče kake besede o tem fondu in kaj on misli, da bi bilo pravično, da se z njim napravi. Sledil sem dolgim zapisnikom, pa nikjer ničesar ne omenja o miljonskem fondu in vendar bi javnost o tem rada čula. Le zakaj so tako tiho o njem!? Ali ima napredna gospoda kake posebne ramene s tem fondom? In če je tako, kakine?

Jaz tega pisma Vam ne pišem za objavo, ker ne želim in tudi ne smem v kake polemike radi mojega podjetja. Saj razumete, planili bi na me in ker imam precej odjemalcev med ljudmi vseh prepričanj ni zame, da bi nastopil javno. A potrebno pa je tudi radi večjega zaupanja med ljudmi, da bi glede denarja, ki je v milijonskem fondu določili, kaj naj se z njim naredi."

Kdo je ta "UGLEDNI slovenski 'podjetnik' v Clevelandu," to ni prav nič težko uganiti.

Šel je po deželi, ko še ni bilo "milijonskega fonda" in blatil napredne ljudi.

Ali je mogoče dotičnemu "podjetniku" iz Clevelanda kaj znano o nekem "podjetniku", ki je imel opravka na sodišču zaradi res zelo nečedne stvari, ki ni prav nič dišala po poštenosti?

Ali pa o "podjetniku", ki se je zameril svojim duhovnim gospodom, ker je priznal, da če se hočejo Slovenci v Clevelandu pred tujci s svojo glasbo postaviti, morajo tudi katoliški Slovenci vabiti napredna kulturna društva v sodelovanje? Bil je vsled te ugotovitve okrcan v katoliških listih in klican na odgovor.

Ali mu je znano o "podjetniku", ki je neštetokrat trdil, da je "milijonski fond" izginil kakor kafra, da je bil že nič kolikokrat ukraden, in pri tem imenoval za "tatove" ljudi, ki niso še nikoli nikomur ničesar izmaknili? Sedaj pa vprašuje, "čemu in zakaj napredna gospoda drži tisti milijonski fond toliko let."

Torej ni bil ukraden!

Ali se dotični "podjetnik" saj malo zaveda, da dela s svojim napadom na "voditelja akcije", kakor ga imenuje, vnebovpijočo krivico?

Mar ne ve, da dela "voditelj tiste akcije" požrtvovalno vse svoje življenje, ki je dolgo — gre že precej preko sedemdesetih let, in da si je vsak košček kruha prislužil?

Ali ve, da ne dela samo on, nego tudi njegova žena?

Ni je grše stvari kot kadar se "ugleden" slovenski "podjetnik" toliko pogrezne, da meče blato v človeka, v primeri s katerim ni niti ničla.

In ni ga nizkotnejšega žurnalista od tistega, ki se s svojo golido poslužuje takih "privatnih" pisem.

"Ugledni podjetnik" in "katoliški" steber Janez Jerič bi rada sklepala, "kaj naj se naredi" z "milijonskim fondom".

Kakšno pravico imata ona dva do tega? Sta mar prispevala vanj en sam bakren cent?

O, s tujim denarjem bi marsikdo rad razpolagal in "določal" o njemu, posebno še kak "ugleden podjetnik" in pa njegov "katoliški" urednik. Nekdo v Clevelandu je že uvidel, da je nevarno "določati", kaj naj se napravi z denarjem, ki ni njegov.

Torej je najboljše, da tudi ta "ugledni podjetnik" v Clevelandu in njegov urednik ostaneta pri svojem, namesto da se spuščata v skušnjave.

Še pametnejše pa bo, če se navzameta nekoliko resnične krščanske morale in se naučita saj tiste božje zapovedi, ki pravi, "kar ti ne želiš, da bi drugi tebi storili, tudi ti drugim ne stori . . ."

Seja kluba št. 27 JSZ bo v petek 12. decembra

Cleveland, O. — Seja kluba št. 27 JSZ bo v petek 12. decembra v navadnih prostorih. Vsi člani in članice ste prošeni, da se je udeležite. Na dnevnem redu bodo tudi volitve novih uradnikov za prihodnje leto.

J. Krebel, tajnik.

LISTNICA UREDNIŠTVA

J. D., Cleveland, O.—Žal, da zapisnika konference še ni bilo mogoče priobčiti v tej številki, je pa obljavljeno o nji krajše poročilo. Zapisnik prihodnjič.

Izostati je moralo tudi nekaj dopisov, ki pridejo na vrsto prihodnji teden.

CANKARJEV GLASNIK

Chicago. — Novembrska številka Cankarjevega glasnika, mesečnika za leposlovje in pouk, ima sledečo vsebino: Adamič ima načrt za mir (uvodnik); Ivan Jontez: Z vero v ustajenje (nadaljevanje in konec drame); Kako so Rusi strli peto kolono; M. M.: Sestrična Ančka (črtica); Ivan Jontez: Njen obraz (pesem); Amerikanec piše o Slovencih; Zadružništvo na Kitajskem; dr. A. Debeljak: Malgaške modrice; Skrivnosti sonca se razkrivajo; Clevelandski odbor za ameriško skupnost. — Cankarjev glasnik stane tri dolarje na leto, posamezna številka pa 30c.

Naslov: Cankarjev glasnik, 6411 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

IGNAZIO SILONE:

FONTAMARA

ROMAN IZ FAŠISTIČNE ITALIJE

Z avtorjevim dovoljenjem prevedel TALPA

(Nadaljevanje.)

"Ker so pričeli Fontamarezi izživati in ker se niti člani kohisije niso med seboj edini," je nenadoma izjavil impresario, "se poslužujem svoje pravice kot župan in imenujem kavalira Pelina, stotnika fašistovske milice, in dona Circostanza za zastopnika Fontamare."

Takoj se je šest karabinierov vrglo na nas in so nas odvedli na cesto k ostalim Fontamarezom, medtem ko je don Constanza zaklical za nami:

"Le zaupajte mi! Ostanite mirni!"

Za karabinierskim kordonom se je dalo le slabo zasledovati, kaj se je ob potoku dogajalo. Prav za prav nam ta rešitev ni bila neprijetna, vsaj nismo bili ostalim kafonom odgovorni. Bolje je bilo, da je sprejel našo obrambo tak izobražen mož kakor je don Circostanza.

Najprej se je približal potoku notar, nato neki arhitekt, nato štirje cestarji z lopatami. Videli smo, kako sta don Pelino in don Circostanza diskutirala z arhitektom.

Pobočje ob cesti, veliko število karabinierov in dostojanstvenikov, ki so se zbrali ob zatvornicah, — vse to nas je oviralo, da bi videli končno-veljavno delitev znamenitih dveh treh četrtin. Toda približno sto metrov dalje spodaj, kjer se je stara struga med sadovnjakoma Giacinta Barlette in Papasista zavila, smo mogli natanko dognati, za koliko se je naša voda manjšala in koliko je je sploh se preostalo. Tako so bile vse naše oči obrnjene tja in so skušale dognati, kako so oblast in naša zastopnika v naši neposredni bližini, nekaj korakov od nas, odločili.

Raffaele Scarpone je prvi javil, da je začela voda upadati. Čeprav ni nihče od nas pričakoval, da bo ostala množina vode ista, smo vendar začeli vsi pri pogledu na počasi usihajočo vodno gladino kričati in preklinjati impresarija in njegovo častivredno družbo. Počasi je padla vodna gladina do polovice struge, toda niti tu se ni ustavila . . .

"Tatovi! Tatovi! Tatovi!" smo kričali.

Tedaj so Filomena Quaterna, la Recchiuta, Cannarozzeva hči, Guiditta Scarpone, Lisabetta Limona in druge ženske nenadoma pokleknile in začele kričati litanije prokletstva:

"Toliko krvi naj izgube, kolikor mi vode.

Toliko solz naj prelijejo, kolikor so nam vzeli vode.

V njihovih želodcih naj grebe rak.

V njihovih črevih naj domujejo črvi.

Nobeden naj ne vidi več žene in otrok.

Jezus, Jožef, Ana, Marija,
izkažite nam to milost!"

Medtem je voda zmeraj bolj upadala, dokler ni našim pogledom docela izginila.

"Consummatum est!" smo slišali reči dona Abbacchia.

"Vso vodo, vso vodo! Vzeli so nam vso vodo," smo začeli znova razgrajati. Raffaele Scarpone in Venerdi Santo sta pritisnila s pomočjo ostalih fantov na karabinierski kordon, ki nas je zadrževal na glavni cesti. Vojaki so se kakor norci branili s puškinimi kopitj in so kričeč tolkli okrog sebe: "Nazaj! Nazaj!"

Samo s težavo se je glasu dona Circostanze posrečilo, da je prevpil splošen krik.

"Mir! Mir!" je rjovel. "Saj sem vendar jaz tu, da branim vaše koristi... Počakajte! Le ne neumnosti!"

Potem je prišel vzdolž cestnega pobočja k nam in nam govoril govor, kakršnega smo bili od njega vajeni slišati: "Nič več mi ne zaupate . . . Zato pa se vam vse skazi . . . Mar menite, da si boste svoje koristi s krikom in silo obranili?"

Nato se je obrnil k impresariju:

"Ti ljudje so upravičeno nezadovoljni . . . Treba je najti kompromis. Kot človekoljub in ljudski prijatelj apeliram na tvoje srce! Fontamarezi so pridni ljudje in zaslužijo, da jih spoštujemo . . . Občina si je z novo strugo napravila stroške. Kar se je zgodilo, se je zgodilo. Kristus je rekel: 'quod factum est, factum est' . . ."

"Tako je," ga je prekinil don Abbacchio.

"Morda bi se zmenili za termin, ko bi Fontamara zopet dobila vso vodo," je nato don Circostanza predlagal. "Fontamarezi bi se pomirili, če bi njihova izguba ne bila večna . . ." Nato je sledil predlog za predlogom:

"Petdeset let!" je menil impresario.

Naš odgovor na to nesramnost je bilo ogorčeno rjovenje.

"Rajši se damo pobiti! Rajši gremo vsi na galeje! Tatovi! Tatovi!"

Končno se je donu Circostanzi posrečilo, da nas je zopet pomiril in je obrnjen k impresariju rekel:

"V imenu Fontamarezov proglašam podestov predlog za nesprejemljiv. Petdeset let je predolgo! Določiti moramo mnogo bližji, bistveno bližji termin..."

"Štirideset let," je priporočil kanonik don Abbacchio.

"Pet in trideset let," je menil don Pelino.

"Pet in dvajset," notar.

Toda ob vsakem novem številu so vsi kafoni jezno zakričali.

Tedaj je don Circostanza vnovič povzel:

"Dovolite mi v imenu pridnih in delavnih Fontamarezov še en predlog . . . Kaj bi bilo z desetimi lustri? . . . Apeliram na dobro podestovo srce, naj doprinese to veliko žrtev!"

Don Tarandella, don Ciccone, don Pompino, don Cuccavascio in "mislec" so obkrožili impresarija in ga prosili za to žrtev v naš prid.

Ko se je dal impresario dovolj dolgo prositi, je popustil.

Prinesli so list papirja, notar je zapisal predlog dona Circostanze ter ga dal podpisati impresariju, donu Pelinu in očetu misli kot "zastopnikoma fontamaršekega prebivalstva."

(V resnici pa ni nihče izmed nas razumel, kaj deset lustrov prav za prav pomeni.)

Ljubezen

Vsa Fontamara je ugibala, koliko let bi utegnilo deset lustrov znašati.

Junak Porte Pie je menil, da sto let, medtem ko se je Generale Baldissera odločil za deset stoletij.

"Morda je pa deset mesecev?" je vzpodbudno menila Sorcanera. Toda nihče se ni z njo zlagal.

Tako ali tako, na vsak način je pomenjalo to za Fontamaro: deset lustrov lakote. Iz dneva v dan so kazali od potoka zapuščeni sadovnjaki in polja žalostnejši izgled. Od konca maja ni nič več deževalo in zdelo se je, kakor bi se celo nebeški oče zavzel za impresarija. Don Abbacchio je izkoristil sušo in nam predlagal prošnjo noveno, toda cerkovnik Teofilo je bil prvi, ki se mu je postavil po robu s takimi besedami, ki so za cerkvenega moža prav za prav že mejile na bogokletstvo.

V ravnini se je počasi vsa žetev posušila. V suhi, izsušeni zemlji so nastale globoke razpoke. Če si od daleč pogledal, se ti je zdelo, da je samo na koruznih poljih Pontija Pilata in Antonija Ranocchije bolje, toda to je bilo samo na videz. Kar je zelenega na rastlinah, je sicer prav visoko zraslo, toda storži — kolikor jih je sploh bilo — so bili majhni in so imeli samo majčkena in neznatna zrna. Najbolj pripravni bi bili še za živinsko krmo. Usoda fižolovih nasadov Michela Zompe, Baldovina Sciarappe in mojih je bila še žalostnejša. Fižol je bil podoben posušeni trobelji. Sadovnjaki Giacinta Barlette, Venerdija Santa, Antonija Braciole in Papasiste pa so bili taki, kakor da bi jih preplavila lava.

Vse to je pomenjalo za Fontamaro: lakoto.

(Dalje prihodnjič.)

VOJNA LADJA JE STROJ STROJEV

Moderna vojna ladja je mehanizem do potankosti. Zed. države imajo posebno moderne, zato so se Japonci s tako vnemo lotili, da jih bi uničili ie predno bi se ameriški mornarji zavedli, kaj se godi. Gornje je prizor s francoske vojne ladje, ki je pokazala vladi v Vichyju hrbet in se pridružila angleški vojni mornarici.

K SAVINEMU JESENSKEMU KONCERTU

Napisal ZVONKO A. NOVAK

Doni, pesem mila ti, v neba sinjine,
žive k delu budi, mrtve objokuj,
teši tugo, srca leči bolečine,
evangelij bratstva svetu oznanuj!

Že blizu srede dvajsetega stoletja smo. Živimo v dneh, ko ustvarja človeški um stvari, ki jih človek v prejšnjih vekih niti svojim božanstvom ni pripisoval. Dihamo v času, ko je človeku stroj — izum njegovega duha — pokoren suženj in mu lahko brez vsakršnega upehanja izdeluje toliko vseh njegovih potrebščin, da bi mogel posvečati domala ves svoj čas le negi glasbe in petja, gojenju vseh svojih kulturnih stremljenj in uživati njihne sadove brez vseh skrbi v kar največjem razkošju in najlepšem bratstvu po celem svetu.

In vendar je prav sedaj več gorja, trpljenja, joka in stoka, kar vse se ob trepetu, razpadanju in umiranju staplja z grmenjem smrtonosnih topov in strahotnim žvižganjem uničujočih bomb v grozovit krohot človeškega zverinstva, besnečega po krvavih bojnih poljanah, prežetih s krvjo padlih žrtev, kakor pa je bilo vsega tistega še kdajkoli poprej.

In kadar je tako, se nevidni glad klati po svetu in brati s strahom pa boleznijo, ki utira pot bridki, a vseeno pa odrešujoči smrti, ker ji takšno mesarsko klanje še posebno godi... In glasba trpi, petje umolkne... Vse muze molčijo, kadar puške govorijo.

Med to grozno tragedijo, v tem srce trgajočem krohotu, ki se sliši človeškemu umu v porog po Evropi, Aziji in Afriki, pa hvalabogu še niso utihnile muze v tej deželi in zato je bilo mogoče prirediti čikaškemu mešanemu pevskemu zboru "Savi" dne 30. novembra v dvorani Slovenske narodne podporne jednote na 2657 S. Lawndale Ave. v Chicagu redni jesenski koncert z bogatim sporedom, ki je bil razdeljen v dva dela in ki ga je vodil zborov učitelj Jakob Muha, med tem ko je klavirsko spremljanje zborovih pesmi opravila Mary Muha.

Zborov predsednik John Rak odpre koncertov spored ter pozdravi navzoče občinstvo, ki se je udeležilo te lepe prireditve v prilično velikem številu, z zbranimi besedami v angleščini.

Nato nastopi Savin zbor ter nam zapoje tri slovenske pesmi, in sicer "Slavo delavstvu", ki jo je uglasbil Ivan pl. Zajc, potem Hubadovo "Škrjanček poje, žvrgoli" in Aljaževo "Oj zbogom, ti planinski svet", pri kateri je pel tenorsko partijo E. Drasler.

Vse tri skladbe so bile ubrano zapete, ampak pri prvi bi bilo želeti morda malo več zanosa in topline, kar oboje še posebno zahteva ta pesem. V drugi je bilo prav dobro izraženo tisto prisrčno čustvovanje, ki ga je položil v note njen skladatelj. Tretjo nam je podal zbor prav imenitno: zlasti ženski glasovi so se v njej kaj odlikovali in tenorski solist E. Drasler je dobro izvršil svojo nalogo, dasi je bilo opaziti v njegovem glasu, da si ni bil prav svest tako dobrega konca.

Zatem nastopi naša mladostna pevka, naš gorski slavček, naša sopranistka Anne Beniger, ki nam je ob mojstrskem klavirskem spremljevanju Jasne Bjankini izvrstno zapela arijo "Vilia" iz Leharjeve "Vesele vdove", potem Vilharjevo "Milo lunico" in pa narodno popevko "En šuštar me j' prašov", ki jo je uglasbil A. Shubel.

Anne Beniger je pevka, ki ima čist, obsežen, svež, prikupen, krepak in mogočen glas. Ni mi znano, če se še uri v petju ali ne. Toda po dejstvu, da si ga je izpopolnila najmanj za 30 odstotkov, odkar sem jo slišal zadnjič, se lahko reče, da se vadi. Zdi se mi, da so ji na polju dramatičnega petja vrata odprta na stežaj, in trdno verujem v to, da bomo imeli ameriški Slovenci v njej še slavno pevko na odru ameriške opere, če dekle vztraja in ne omaga na trnjevi poti, po kateri mora hoditi vsaka taka pevka, preden doseže svoj cilj.

Savin zbor nam potem zapoje Adamičevo "Nekje v Franciji" in Ferjančičev "Venček narodnih pesmi". V obeh točkah je bil zbor prav dober, le to bi bilo prav, če bi bil vsaj malo močnejši v moških glasovih, posebno pa še v tenorskih. V tem oziru se mora "Sava" izpopolniti ter gledati na to, da si pridobi še nekaj dobrih moči.

Nato nam je zopet nudila Anne Beniger krasen užitek, ko nam je izborno zapela krasno in sila naporno arijo "Ritorna Vincitor" iz Verdijeve opere "Aida". S tem je naša sopranistka pokazala, da je kos že takim glasbenim mojstrovinam.

V Woodmanovi "A Birthday" pa je bila Anne Beniger tako izvrstna, da je samo sebe prekosila.

Občinstvo ji je v obeh nastopih izražalo svojo hvaležnost z burnim ploskanjem, ki ga je žela po vsaki odpeti pesmi. Posebno pa si je pridobila naša srca z Woodmanovo pesmijo. Tako nam je bila všeč s tistim petjem, da smo jo ponovno priklicali na oder ter prisilili k temu, da nam je zapela še eno slovensko popevko v nameček.

Tudi pri petju v tem nastopu jo je spremljala na klavir Jasna Bjankini z znano in že neštetokrat priznano spretnostjo.

Ob zaključku prvega programnega dela nam zapoje "Sava" še Laharnarjeve "Prezgonje cvetlice", Zormanovo "Oj, večer je že" in Laharnarjevo "Svarilo".

Vse tri pesmi je zapela "Sava" zelo dobro in pokazala zlasti v teh popevkah, da ima sposobne moči v svojem zboru. V zadnji je pela sopransko partijo Ana Miško in v altu sta jo podpirali Dorothy Sodnik in Elaine Turpin. Vse tri so se lepo ujemale ter se zlivale v srčkano celoto.

Po kratkem odmoru se je pričel drugi del tega koncertnega sporeda. Savine moči so vprizorile opereto "Ponočnjaki", ki jo je spisal Danilo Cerar.

Njena vsebina je tale: Sedem ponočnjakov bi si rado pogasilo žejo s pijačo, pa imajo vsi kačo v žepu in ne morejo k Boštjanu na požirek žganja. Po kratkem posvetovanju jim pove eden izmed njih načrt, po katerem bi se dalo priti do zaželjene pijače tudi brez vsakršnega cvenka. Dejal jim je, da se bodo delali za mešetarje, ki prihajajo pravkar z živino s sejma. To da so privezali k drevesom v bližnjem gozdu, porečejo kmetu Boštjanu, ki je brez pravice točil opojno pijačo. Ko se najedo in napijo, pojde on, njihen "gospodar", gledat, kako je z živino, ter jim odtam zavpije, da so se živali sprostile in jih je treba zato zopet poloviti. Vsi njegovi "hlapci" jo nato nemudoma uberejo za njim, ne da bi poravnali račun pri Boštjanu. Nakana se jim je posrečila in kmeta Boštjana je potem seveda hudo glava bolela. Pa sram ga je bilo, ko je zvedel od nočnega čuvaja Mihe, da so mu ponočnjaki povedali, kako so nasmukali kmeta Boštjana, ki skrivši vino in žganje prodaja.

Ponočnjaki— Ed. Drasler, Ernest Dreshar, Leo Vider, Joe Turpin, Frank Bizjak, John Sprohar in Frank Vidmar — so se izprva nekam drveno obnašali, ali kmalu so oživeli ter prav dobro izvedli vsak svojo vlogo v pevskem in dramatičnem oziru.

Kmeta Boštjana, ki je brez pravice točil opojne pijače, je predstavljal Anton Garden. Pel in igral je zelo dobro tudi to pot. Tudi njegova žena Meta — Anna Miško — pa njuna hči Micka — Alice Artach — sta bili dobri v vsakem pogledu. Njihen trospev pa je bil že kar imeniten.

Johnny Rak, ki je igral in pel vlogo nočnega čuvaja Mihe, je zelo dobro izvršil svojo nalogo.

Opereta ni naletela na noben zatikljaj, kar pomeni, da so vsi znali vsak svojo vlogo.

S to vprizoritvijo je "Sava" obudila v marsikom, ki danes ni več bogve kako mlad, spomine na fantovske dni, tistim pa, ki so fantovali, oziroma še fantujejo tukaj, pokazala, kakšno je tisto življenje v deželi, iz katere so prišli njihni starši.

Ta prireditev je bila v obeh delih programa zelo lep uspeh in udeležencem je nudila fin užitek v vsakem oziru. To naj daje Savinim pevcem in pevkam pogum za nadaljnja prizadevanja, a občinstvo pa naj vzpodbuja k temu, da jih bo po svojih močeh podpiralo v njihnem lepem stremljenju.

Federacija SNPJ vabi na sestanek v svrho pomoči narodu v starem kraju

Johnstown, Pa. — Na zborovanju zastopnikov federacije SNPJ dne 30. novembra v St. Michaelu, Pa., se je po daljšem razmotrivanju soglasno sklenilo, da je potrebno sklicati sestanek vseh društev in drugih naših organizacij v johnstownskem okrožju v svrho nabiranja prispevkov v pomoč ljudem v starem kraju.

Zastopniki 16 društev omenjene federacije predlagajo, da se naj bi ta skupni sestanek vršil **v nedeljo 4. januarja ob 2. popoldne v dvorani društva Adrija št. 3 SNPJ, 904 Chestnut St., Cambria City, Johnstown, Pa.**

Vabljena na poset in sodelovanje so VSA društva naših podpornih jednot in zvez, samostojna društva, klubi, pevski zbori in druga kulturna društva, neglede na versko ali politično pripadnost. Vsako naj pošlje dva, ali saj enega zastopnika.

Namen tega sestanka bo, da se izvoli izmed zastopnikov lokalni centralni odbor, ki bo vodil zbiranje doneskov in jih uknjiževal ter deloval v območju slovenske sekcije Jugoslovanskega pomožnega odbora. V tej akciji, oziroma v JPO-SS so zastopane vse slovenske podporne organizacije.

Ker je potreba nujna in ker ima JPO za tako poslovanje potrebno dovoljenje od vlade Združ. držav, je lahko vsakdo uverjen, da bo šel denar v prave roke — namreč v pomoč najbolj potrebnim med potrebnimi.

Vsa društva so prošena, da v tem mesecu na svojih sejah o tem razpravljajo in izvolijo zastopnike. Ako pa jih bo dosegel ta poziv prepozno za redno sejo, naj v ta namen skličejo izredno.

Po naročilu zastopnikov Conemaugh Valley federacije S. N. P. J., Johnstown, Pa.,

Andrew Vidrich, zapisnikar.

Jugoslovani v Angliji morajo k vojakom

Vsi zdravi jugoslovanski moški, ki so dobili zavetje v Angliji in niso izven vojaške starosti, so se morali javiti na nabor. Angleška vlada je vzajemno s poljsko vlado v Londonu odločila, da se naj jugoslovanske pomorščake in vojake dodeli poljskim četam, ki se vežbajo na Škotskem. Večino teh Jugoslovanov tvorijo Dalmatinci, ki so utekli pred nemško-italijansko invazijo s svojimi ladjami. A med njimi je tudi precej Srbov in Slovencev.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Pater Bernard Ambrožič poroča v Ameriški Domovini, da je prva vsota pomožne akcije slovenskih župnij dospela v staro domovino, oziroma v Rim, in pravi, da pričakuje v kratkem potrdilo o sprejemu tudi iz Ljubljane. Na apel patra Kazimirja Zakrajška, ki je prinesel s sabo priporočilna pisma Svete stolice in klic na pomoč bedni slovenski duhovščini od škofa Rožmana, je prispeval ameriški National Catholic Welfare Council $40,000. Temu konciliu so slovenski duhovniki pod vodstvom omenjenih dveh frančiškanov obljubili, da bodo v svojih župnijah in v društvih zbirali v enak namen. O Zakrajškovem načrtu za pomoč bednim duhovnikom, ki so pribežali v Ljubljano in v druge kraje slovenskega dela pod Italijo, je bilo v tem listu že poročano. Določa, da se nabrani denar vlaga v newyorški banki na račun Vatikana. Banka Sveti stolici brzojavno sporoči, koliko denarja je bilo vloženega na njen kredit in v kakšen namen. Iz Vatikana po tem obvestilu oznanijo v Ljubljano škofu Rožmanu velikost vsote, ki vodi razdeljevanje podpore v lirah. Rekli smo, da je taka pomoč sedaj zelo neizdatna. Kaj ti ljudstvo potrebuje živil, ne lir! Kaj ti pomagaje lire, franki ali marke, če pa so prodajalne prazne! Francija, Španija, Belgija in druge gladne dežele apelirajo, naj se jim pošlje ŽIVIL. Bivši predsednik Hoover si prizadeva že mesece, da bi angleška in ameriška vlada dovolile pošiljati v omenjene in v druge dežele, posebno v Grčijo, živila, ki se jih bi delilo bednim pod kontrolo mednarodnega Rdečega križa in pod kontrolo njegovega (Hooverjevega) živilskega odbora. Kolikor je tam hrane, si jo sme vsakdo kupiti le določene odmerke, pa mnogokrat še teh ni. Tudi se dogaja, da prodajalci pri tem veliko goljufajo, čeprav so kazni zelo stroge, ako jih zalote. Delavec, ki malo zasluži, si ne more privoščiti niti vseh pičlih odmerkov, ker jih nima s čem plačati. A če imaš denar, in ti trgovec zaupa, da ga ne boš izdal, mu plačaš za blago trikrat ali desetkrat več kot je postavna cena, pa ti ga da na skrivaj veliko več kot bi ga smel kupiti, za druge ga pa nič ne ostane. Te vrste kupčije skušajo oblasti marsikje iztrebiti s smrtnimi kaznimi. Ampak denar ima privlačnost. Avtor te kolone ne obsoja Rev. Zakrajška zaradi njegovega prizadevanja, pomagati svojim duhovnim bratom in drugim. Dvomi pa, da je njegov način pravilen. Pomagati enim pomeni oškodovati druge, ki so še v večji potrebi. Sveti stolici v Rimu je všeč, da ima v New Yorku desettisoče dolarjev na svoj kredit. Rev. Ambrožiča in druge bo morda zanimala sledeča notica, objavljena v čikaški Tribuni z dne 5. novembra, ki se glasi:

BUYS U. S. FOOD AND "SUPPLIES" FOR VATICAN CITY

New York, Nov. 4. (Special.)—Count Enrico P. Galeazzi today identified himself as economic adviser to the Vatican as he departed for Europe aboard the Atlantic Clipper. He disclosed that during his 10 day visit to the United States he had arranged for the shipment of "supplies," including food, to Vatican City.

Vatikan torej uporablja ameriške dolarje, da si nakupuje živil in drugih potrebščin v Ameriki, ne v Italiji, kjer jih ni lahko dobiti ne za lire, ne za dolarje. In Ljubljana je pod Italijo! Omenjeni papežev odposlanec je dobil zagotovilo Anglije, Nemčije, Italije in Zedinjenih držav, da ladja z živili in drugim blagom za Vatikan na morjih ne bo nadlegovana. To je pomoč, ki kaj zaleže: v hrani in v blagu.

Miha Krek, podpredsednik Kraljevske vlade, kakor se samo sebe uradno imenuje, je dne 1. decembra na svečanosti jugoslovanskega dneva zedinjenja v Londonu rekel med drugim:

Ne morem dovolj poudariti, da smo mi vsi, Srbi, Hrvati in Slovenci bili zedinjeni in bomo zedinjeni ter neomahljivi sovražniki nacizma in fašizma in da mi vsi samo stremimo za tem, da nadaljujemo borbo do zadnje in končne zmage."

Gospod minister je s tem rekel nekaj, kar ne drži saj v njegovem slučaju. Bil je član vlade še ko je zagotavljala prijateljstvo Mussolinijevi Italiji in Hitlerjevi Nemčiji. No, k temu bi lahko kdo rekel, da on tega ni bil kriv, pač pa okolščine, in pa Marković, Stojadinović in knez Pavle. Toda znan je nam tudi tisti Miha Krek, ki v času klerofašizma v Avstriji in Mussolinijeve-Hitlerjeve invazije v špansko republiko ni nikoli dejal, "da smo vsi neomahljivi sovražniki nacizma in fašizma".

Amerikanski Slovenec z dne 3. decembra tarna v uvodniku vsled preklicanja vseslovanskega kongresa, ki se bi imel vršiti 21.-23. novembra v Pittsburghu. Apelira, da naj "vodstvo za vseslovanski kongres nikar ne odneha, če ima kaj hrbtenice in pa prave nesebične ljubezni do slovanstva". Meni, "da se bi kongres moral vršiti, pa magari če bi bilo zraven samo pet Slovanov." Graja one, ki niso hoteli sodelovati. Sklicatelji pravijo, da se niso odzvale ne češke, ne slovenske in ne organizacije drugih slovanskih narodov v zadostni meri. "A. S." misli, da bi že pet Slovanov lahko tvorilo "vseslovanski" kongres. Morda se je le šalil, ali pa ne ve, kaj je kongres. Nu, pa če bi jih prišlo pet, bi Slovak lahko povedal Čehom, da jih je Slovaška izdala, kar je znano brez kongresa. In Bolgar bi lahko povedal, da kakor zadnjič, je bolgarska armada spet v tej vojni udarila po Srbiji. In Srb bi očital Hrvatom, kako Pavelićeva "neodvisna" mori in podi pravoslavne. Pravzaprav je to že povedal zelo robato dnevnik "Ameriški Srbobran" in pa Palandečev tednik "Jugoslavija" v Chicagu, ki je 29. novembra pod naslovom "Slav Congress Postponed" pisal med drugim:

The revolt of American Slav leaders and organizations against the self appointed John Butkovich, president of the Croatian National Council in Pittsburgh, to lead the Slav movement in America has resulted in the postponement and reorganization of the Congress, which was to have taken place in Pittsburgh, on November 21-23.

John Butkovich is the last man in America to sponsor the unity of the Slavs. He is said to have been the stumbling block of Yugoslav unity, has been accused of subversive activities, a collaborator of Ante Pavelich, Hitler's murderous hireling in Croatia, and an instigator of Serbo-Croatian strife and disunity in Yugoslavia and America.

Dokler se bodo voditelji Slovanov obkladali s takimi očitki in obdolžitvami, bi bil tudi kongres petih Slovanov odveč.

"Amerikanski Srbobran" v Pittsburghu, glasilo in last Srpskog narodnog Saveza, se znaša nad Hrvati, in sicer ne samo nad Pavelićevimi Hrvati, temveč nad vsemi, ob enem pa se obregava tudi nad Slovenci, menda zaradi patra Zakrajška in bana Natlačena. Na te očitke je brzojavno odgovoril celo Miha Krek v Londonu. Ne bi bilo prav, ako se bi Srbobran znašal nad Slovenci zaradi nekaterih oseb. Naj se rajše prijema one, ki se jih tiče. Ako je Rev. Zakrajšek prihajal v državni department zvezne vlade in se predstavljal za nekakega predstavnika podjarmljenega slovenskega naroda, mu je bil po primernem posredovanju jugoslovanskega poslaništva — tako vsaj trdijo tisti, ki pravijo, da vedo — dohod v omenjeni department zaprt. In če je pater Zakrajšek trdil — morda je— da slovenski narod noče več pod Jugoslavijo, je gotovo, da ga narod v to ni pooblastil. In če je trdil, da Italija s podjarmljenimi Slovenci, ki jih je vzela v tej vojni, lepo postopa, Nemčija pa brutalno, to le pojasni, čemu so mu bila pota v Rim odprta in čemu je dobil v Vatikanu ugodna priporočila. A slovenski narod ni imel pri tem ničesar opraviti, najmanj pa še ameriški Slovenci.

James Debevec menda še ni utegnil poizvedeti, čemu je moral minister Franc Snoj tako iznenada nazaj v London. Njegov načrt je bil ostati tu in sodelovati pri sklicanju vseslovanskega kongresa. Pa je moral spet tja na drago pot. Kadar človek gospode ministre, poslanika Fotića in druge posluša na shodih, mu ugaja, ker tako lepo govore o edinstvu, apelirajo na slogo in kličejo v boj zoper sovraga. A med seboj si niso nič kaj edini. Ko bi bilo samo to, pa nič spletk, bi še bilo.

Narodni Glasnik v Pittsburghu se večkrat obregne ob Normana Thomasa in mu očita, da igra v sedanji vojni "izdajalsko vlogo". Citira ga, ko je dejal: "Naj reče kdo karkoli o Hitlerju, nihče mu ne more očitati, da je on nas prvo napadel." Komunistični Narodni Glasnik ga k bivšemu voditelju komunistov v Franciji Jacquesu Doriotu po krivem primerja. Thomas je pacifist in izolacionist. Vodi prav natančno tako taktiko, kakor jo je do 22. junija komunistična stranka in z njo vred Narodni Glasnik. Očitek, da Thomas pere Hitlerja, ni resničen, res pa je, da udarja ves čas veliko bolj po Angliji kakor po hitlerizmu. Ampak to ne šele od 22. junija, ampak ves čas. Isto je počel do omenjenega datuma tudi Narodni Glasnik. Udarjal je po Angliji in zaveznikih, Nemčijo pa puščal v miru in delal vtis, da Anglija edina je kriva sedanje "imperialistične" vojne, ne pa Hitler.

V neki naselbini je imela J. S. Z. svoječasno zelo deloven klub. Ko se je pojavil v stranki nov element in koval "revolucionarne" izjave, proglase ter resolucije za prevzem vlade v času vojne in take stvari in imenoval za izdajalca ali pa za starokopitneža vsakega, ki jim je ugovarjal, je zavel ta strupeni veter tudi v dotični klub kot v marsikakega drugega. Ko so člani JSZ hoteli svojo organizacijo oteti pred tem nesocialističnim tokom, so bili zmerjani, da so zatajili mednarodni socializem, dočim so v resnici ostali na temelju mednarodne solidarnosti. V oni naselbini se je nekdo potil v potu svojega obraza, da naj člani JSZ odidejo v njegov "angleški" klub svojega pa razpuste. Res je vplivalo in kluba ni več. Gorečnež je odpovedal Proletarca in urgiral druge, da naj store isto. Nekaj mesecev pozneje pa je dotičnik začel enako udarjati po onih, radi katerih je spuščal želo v klub JSZ, odpovedal je list Call, za katerega je agitiral in prispeval petake in desetake, preklel Thomasa in Kruegerja, in se navdušil za — Roosevelta. Zreli možje ne bi smeli poslušati takih ljudi, ki so zavedeni od sanjačev in hujskačev. Zreli možje in žene vedo sami, kje so in kaj je prav in kaj ni. Napredni stvari v vsaki naselbini je storjena škoda, ako opusti klub JSZ, kajti take postojanke so ognjišče napredka.

O dnevu ujedinjenja

Chicago, Ill. — Jugoslovanski dan ujedinjenja 30. novembra v paviljonu Pilzenskega parka se je letos od prejšnjih v marsičem razlikoval. To je razumljivo, ker jugoslovanska vlada s kraljem vred je v ubežništvu, pa bi čudno zgledalo, če bi na takih slavjih uganjali enake ceremonije kot so jih do letos.

Jugoslovansko ljudstvo je doletela težka nesreča in se spremenila v tragedijo. Tiste, ki so mogli utečí na varno, katastrofa, ki je padla na njihovo deželo, duševno boli, a fizično je ne čutijo, kakor jo oni, ki so morali ostati tam.

Udeležba na prireditvi je bila prilična, okrog 800 do 1,000 ljudi. Pravili so mi, da so jo Srbi uradno bojkotirali in so že prej izstopili iz pripravljalnega odbora, razen enega. Poleg Hrvatov pa se je udeležilo shoda tudi precej Slovencev. V glasbenem sporedu so sodelovali sopranistka Ann Beniger, sestri Korenčan in zbor Prešeren. V Prosveti je nekdo poročal, da je bilo v dvorani 2000 ljudi. Bilo jih je, kot omenjam, polovico manj in sploh ne verjamem, da je v tem paviljonu prostora za več kot poldrug tisoč ljudi.

Program je vodil profesor John Zvetina z Loyola univerze. Apeliral je na navzoče, da naj delajo z vsemi svojimi močmi in sredstvi za smotre, ki jih zastopa predsednik Roosevelt.

V splošnem bi lahko rekel o tem shodu in o sporedu, da je bil zelo demokratičen, toda ta vtis je motila jugoslovanska-ameriška legija, ki je uganjala svoje običajne ceremonije. Vsi govorniki, med katerimi je bil Slovenec Boris Furlan, ki je prišel nedavno iz Londona, dalje jugoslovanski minister Sava Kosanović, hrvatski ban Ivan Šubašić, John Beneš, brat predsednika čehoslovaške republike, Peter Kokotovich in nekaj drugih, so klicali ljudstvo v slogo in ga bodrili na delo in v borbo proti hitlerizmu.

Kosanović je med drugim dejal, da vzlic motenjem in netaktičnosti nekaterih prejšnjih vlad je prevladovalo med Hrvati in Srbi prijateljstvo, enako s Slovenci. Omenjal je torej glede odnošajev med Srbi in Hrvati le rožnate strani, kar je na shodih, na katerih je govornikova naloga navduševati, morda pravilno. Ampak slabin strani se s tem vseeno ne zakrije. Dalje je pozival Jugoslovane v Ameriki, "v tej najdemokratičnejši državi na svetu, z najdemokratičnejšimi cilji, kjer lahko svobodno govore svoj jezik in svobodno delujejo po svojem prepričanju," da delujejo enotno za obnovitev Jugoslavije in pomagajo, da se razvije v slično demokratično državo, kakor je USA. "Kajti tako državo hočemo tudi mi," je naglašal.

Benešev govor se mi je posebno dopadel. Omenjal je junaški odpor Rusije in s pomočjo nje bo vstala nova Evropa in Jugoslavija v nji, je dejal.

Govorniki so se ogibali patriotičnih in monarhističnih fraz. Le eden je mimogrede omenil, da predno se je podal iz Londona na pot, je se videl kralja in premierja Simovića. Aplavza pri tem ni bilo, le eden legijonar je zaklical "živijo kralj Peter!" Odziva med avdijenconi bilo.

Ban Šubašić je bil zelo navdušeno pozdravljen. Govoril je, kot že rečeno, za slogo in skupni boj vseh jugoslovanskih narodov, da se otmo iz pod jarmljenja.

*

Naj se ob tej priliki nekoliko dotaknem vseslovenskega kongresa, ki se ga sklicuje meseca februarja v Chicago. Proti tej nameri je surovo, "izdajalsko

VEŠČAK LINDBERGH SE ZAPRL V SAMOTO

Po 7. decembru ni mogel priti v dotiko s Charlesom Lindberghom nihče več. Zaprl se je na svojo farmo in naročil služinčadi, da naj ne puste nikogar k njemu, pa tudi po telefonu ni hotel odgovarjati. Kot znano, je bil on glavni propagator sporazuma s Hitlerjem in z Japonsko ter napadal Roosevelta kjerkoli je mogel, ker nas tira "v vojno". Sedaj smo v nji in Lindbergha bi reporterji radi vprašali, kaj on misli o tem. Na gornji sliki na desni je Lindbergh, ko je bil v gostih v nacijski Nemčiji.

nastopil Amerikanski Slovenec, in pomaga mu več ali manj Ameriška Domovina. V editorialu z dne 25. nov. pravi, da ameriški Slovenci nismo poklicani dajati politične direktive stari domovini. A v istem članku pravi: "Tudi je pravilno, da se organizira enotno stališče ameriških Slovencev glede politične pomoči stari domovini."

Vzlic tem protislovjem sam s sabo bi rad nahujskal javno mnenje in nekatere podporne organizacije proti sodelovanju v pomoč plemeniti ideji. Dvomim, da se mu bo ta nakana posrečila, ker imajo pošteni katoličani vzvišenejša čustva kot pa jih jim pripisuje urednik njihovega dnevnika.

Anton Vičič.

Namesto šopka rož na Cankarjev grob

Cleveland, O. — Letos je minulo tri in dvajset let, odkar je zadonel v megleno decembersko ljubljansko jutro mrtvaški zvon in naznanil slovenskemu ljudstvu tužno vest, da je preminul eden njegovih največjih sinov, eden glavnih stebrov slovenske Moderne ali preporoda slovenske književnosti, nesmrtni avtor "Hlapca Jerneja", "Kralja na Betajnovi", "Pohujšanja v dolini šentflorjanski", "Hlapcev" in drugih književnih biserov — Ivan Cankar.

Slovensko ljudstvo je izgubilo svojega največjega pisatelja in zagovornika, ko je bil v najlepši dobi, star komaj 42 let. Koliko krasnih del bi bil še ustvaril, da ga ni vzela prerana smrt! Ampak pri nas je že bilo vedno tako, da so morali naši največji duhovi živeti v mizeriji in umirati v cvetu let. Izjem je bilo tako malo... Ljudstvo, kateremu so služili, je bilo samo revno, a tisti, ki so ga predstavljali in ki bi jim lahko pomagali, se niso brigali za nje in so jih često sovražili, kakor na primer Cankarja, ker je s svojo jedko satiro bičal njihovo jalovost in pokvarjenost. Tako smo jih izgubljali — žrtve pomanjkanja, mizerije, jetike — ko so se jedva povzpeli do viška svojih ustvarjajočih sil in v naši književnosti so nastale vrzeli, ki se niso nikdar zamašile...

Ali čeprav je Cankar umrl, njegov duh je živel dalje in še živi in bo živel v njegovih nesmrtnih delih. Ta neumrljivi Cankarjev duh je pred dobrimi šestimi leti razgibal tudi srca skupine naprednih slovenskih mož in žena v Clevelandu in sklenili so, oddolžiti se velikemu pokojniku s tem, da mu postavijo spomenik v obliki napredne slovenske revije, ki naj nosi njegovo ime — najlepši spomenik, ki si ga more pisatelj zaželeti. Rojena je bila **Cankarjeva ustanova** in kmalu nato tudi **Cankarjev Glasnik**, ki je danes v svojem petem letu obstanka.

Pot ni bila lahka. Treba je bilo mnogo dela, truda in osebnih žrtev, da se je revija vzdržala. Često je le malo manjkalo, da ni začela teči voda v grlo. Toda ta majhna požrtvovalna skupina, zbrana pod okriljem Cankarjeve ustanove ni dopustila, da bi propadla revija, ustanovljena Cankarju v spomin, temveč je delala, se trudila in žrtvovala, da jo je ohranila pri življenju. Mnogo mož in žena je bilo pripravljenih zavihati si rokave in delati in se tudi žrtvovati za revijo, ki je pod veščim vodstvom Etbina Kristana postala nekaj, na kar smo upravičeno ponosni.

Kot že rečeno, ni imel Cankarjev glasnik nikdar lahkega boja za obstanek. Le premnogo naših rojakov, ki se štejejo v napredne vrste, ni v seznamu njegovih naročnikov. To nam ni v nobeno čast.

Cankarjev Glasnik je danes edina napredna slovenska revija na svetu. Slovenska beseda v stari domovini, ki ječi pod fašističnim jarmom, je zatrta. Zato je naša dvojna dolžnost, da storimo vse, kar je v naših močeh, da ohranimo slovenski tisk v edini deželi na svetu, kjer je slovenska beseda še svobodna. Neizbrisna sramota za ves napredni slovenski življ v Ameriki bi bila, če bi dopustili, da propade Cankarjev glasnik v času, ko se zvija naše nesrečno ljudstvo v Jugoslaviji pod krvavo fašistično peto in je slovenska beseda tam prepovedana. Zato bi ne smelo biti med slovenskimi naprednjaki v Ameriki nikogar, ki ni naročen na našo revijo. To smo dolžni ne le našim nesrečnim bratom in sestram v stari domovini, temveč tudi spominu Ivana Cankarja, čigar posmrtno obletnico obhajamo in naposled tudi nam samim sebi.

Slava Cankarjevemu spominu! A vi, prijatelji Cankarjevega glasnika, na delo zanj in podvojite in potrojite število njegovih naročnikov. S tem se boste najlepše oddolžili spominu velikega pokojnika.

Pridite v nedeljo 14. decembra 1941 vsi v Slovenski narodni dom na 6417 St. Clair Ave., kjer bo proizvajan vseskozi zanimiv program za obletnico smrti Ivana Cankarja. — **I. J.**

Spominska slavnost Ivanu Cankarju

Cleveland, O. — V nedeljo 14. decembra ob 3. pop. priredi Cankarjeva ustanova v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. slavnost v spomin Ivana Cankarja, z varijetnim programom, v katerem sodelujejo različni talenti in pevski zbori. Nastopila bo tudi odlična pevka Ann Beniger iz Chicaga. Podana bo enodejanska drama "Natturno", katero je spisala Marija Kmetova. Ker je Cankarjeva ustanova poleg svoje publikacije, ki izdaja Cankarjev Glasnik, tudi kulturna, je želeti, da jo podpirate z vso svojo močjo, da bo še v naprej delovala kakor dosedaj. Udeležite se te proslave v polnem številu, da bo priredba čim bolj uspešna. Po programu bo plesna zabava. Igral bo Johnny Paconov orkester. V prizidku se bomo pa lahko okrepčali in se zabavali med svojimi prijatelji in znanci ter uživali nekoliko brezskrbnih ur.

J. Krebel.

Ste naročnino na Proletarca obnovili?

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUSTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUSTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto; $3.00 za pol leta; $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto; $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

ZA LIČNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. MOHAWK 4707

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu, Ciceru in Berwynu.

Parkview Laundry Co.

FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

Telefoni: CANAL 7172—7173

1727-1731 W. 21st Street CHICAGO, ILL.

ZVONKO A. NOVAK:

ČEZ DRN IN STRN

SLOVENCI

II.

Govorica je poleg možganov, v katerih se človeku poraja misel, najvažnejši element človeškega bitja. Zato naj začnem opisovati zgodovino slovenskega naroda z njo.

Slovenci so majhna veja velikega slovanskega debla in s primerjajočim jezikoslovjem se da dognati, da je imeti Slovane za del velikega arijskega plemena; zapustili so svoja selišča v srednji Aziji ter se naselili v zakarpatskih deželah.

Jeziki se delijo v tri vrste, in sicer v enozložne, zlagajoče in sklanjajoče. K zadnjim se prištevajo tudi arijska narečja; ta so bila, kakor trdijo nekateri učenjaki, spočetka enozložna, a so se kasneje ojačila v zlagajoča in naposled se prelevila v sklanjajoča, v katerih se deblo pregiba s končnicami in obrazili. Ti jeziki so najpopolnejši.

Slovenski jezik se je razvil iz staroslovenskega narečja, ki so ga govorila slovenska plemena, o katerih nam priča zgodovina, da so se v teku šestega stoletja po Kr. r. naselila nad Dravo in Savo, po Panoniji in glavnih dolinah ob Muri, Dravi in stari rimski cesti Petovij-Akvileja, potem po vzhodnih Alpah in Krasu do beneških nižin, nadalje tja do tirolskih in salzburških gora, a na severu pa tja do Donave.

Ta prostrani svet našega staroslovenskega narečja se je skrčil in zmanjšal za dobro polovico. Ponemčenje mu je vzelo vzhodni del Tirolske, Lungau, Gornjo in Dolnjo Avstrijo na desnem bregu reke Donave, severni del Koroške in gornji pa severni del srednje Štajerske. Pustilo je še nemški otok na Kočevskem (iz 14. stoletja), med tem ko sta se nemška otoka na Gorenjskem in Goriškem poslovenila. Madžarščina je zasegla krajino pri Blatnem jezeru in dele ogrske nižine na jugu in od tamkaj dalje na zahod; v beneški nižini si je romanski jezik osvojil nekaj slovenskih naselij, ki so sporadično segala do Taljamenta.

Različne zemljepisne razmere, ki so preprečevale ožje skupno jezikovno življenje, potem različne politične prilike, ki so ustvarjale nove, natanko določene družabne enote, so vzrok, zakaj se je začelo v južnovzhodni pokrajini omenjenega narečja prehajanje v skupno jezikovno življenje s sosednim, dotlej že več ali manj razvitim in drugačnim jugoslovanskim narečjem, t. j. s srbohrvaškim jezikom. Z druge strani je srbohrvaški jezik vzel kajkavsko in čakavsko govorico nadaljnjemu skupnemu življenju s slovenskim jezikom. Tako se je zgodilo, da se sedaj govori slovenski jezik samo še po Kranjskem, Goriškem, po sosednih beneških brdih, na Rezijanskem, po spodnjem Koroškem, po spodnjem in deloma srednjem Štajerskem pa v Prekmurju.

Ta jezik se imenuje že od prvih početkov sem **slovenski** po imenu Slovenov, kakor so se nazivala slovanska plemena, ki so se naselila na Balkanu in v Alpah. Pri balkanskih Slovenih so pozneje to ime izpodrinila imena državnopolitično močnejših plemen, kakor so bili n. pr. Hrvatje, Srbi, Bolgari, pa se je ohranilo le še pri političnonesamostojnih Slovenih v Alpah, med tem ko se je pri onih samo še jezik imenoval še dolgo časa slovenski — ponekod na zapadu se je ohranila ta označba še celo do danes. Staro ime **Sloveni** se že redkokdaj šira v 16. stoletju, a danes je v splošni rabi edino še pri beneških Slovencih. Kjer se je ohranilo to ime dalje časa, se tudi pridevniška oblika glasi **slovenji** (na Koroškem, v sosedni Štajerski do Pohorja in po Goriškem). Slovenec, Slovenci — ti obliki sta nastali iz imena Sloven in prav tako tudi Slovenka.

Naseljevanje slovenskih plemen na Balkanu se je vršilo v treh zemljepisnih smereh, vsled česar so nastale tudi tri skupine z ozirom na skupno jezikovno življenje.

Vzhodni balkanski Sloveni so se ločili že pred dohodom do Donave od zapadnih in njihno naseljevanje po vzhodnem Balkanu je šlo svojo pot neodvisno od naseljevanja zapadnih Slovenov. Že v sedmem stoletju so prišli oni pod oblast turško-tatarskih Bolgarov. Ti so se širili z balkanske planote proti jugu in iz njih izhajajo današnji slovanski Bolgari, ki se pa še vedno držijo nekam hladno do drugih južnih Slovanov.

Zapadni balkanski Sloveni so si ohranili skupno jezikovno življenje dlje časa, morda do devetega stoletja. Le neprestano naseljevanje na Balkanu in v Alpah je sčasoma naredilo konec tistemu skupnemu jezikovnemu življenju.

Slovenski književni jezik se predvsem opira na srednje dolenjsko narečje šestnajstega stoletja, t. j. na jezik Primoža Trubarja, ki velja za ustanovitelja slovenske književnosti (rojen je bil l. 1508. na Rašici pri Velikih Laščah). Mnogo sta k temu prispevala tudi Josip Stritar in Franc Levstik, ki sta bila rojena v isti okolici.

Od tega dejstva je v glavnem odvisna tudi pravilnost v pisanju in izgovorjavi današnjega književnega jezika. Ali ta vpošteva pa še druge okolnosti, kakor n. pr. pojave, ki so se razvili šele po 16. stoletju, in razna druga narečja, zlasti pa gorenjsko in v zadnjem času tudi belokrajinsko govorico.

Ko so se v letih od 1849 do 1868 vršile glavne reforme v našem književnem jeziku, niso marali ugledni pisatelji in pesniki sprejeti dokaj predlogov, ker so bili presajeni s tujih etimoloških tal. Tako se je slovenski književni jezik otresel v zadnjih desetletjih devetnajstega stoletja različnih nedoslednosti, čeprav je tu in tam še vedno naleteti nanje, ki pa jih bo prej ali slej odpravila raba sama.

Če vpoštevamo vse to, kar je povedanega in razloženega zgoraj, pridemo **do zaključka**, da je slovenski književni jezik produkt najrazličnejših sestavnih delov in da se ni v narodu nikjer in nikdar govoril, čeprav ga povprečen Slovenec skoro spridoma razume.

Le tisti, ki natančno pozna jezikovno zgodovino in slovenska narečja, more ugotoviti, kako se piše in govori. Ta posel je dokaj dobro opravil Stanislav Škrabec in na njegove ugotovitve se opirajo **vsa dela, ki spadajo v to stroko (Pleteršnikov besednjak, Levčev pravopis** pa Breznikova slovnica in njegov pravopis, ki pa v marsičem zaide **na neprava pota).**

Morda se bo naš Detroit zopet razgibal

Sodrug Jos. Klarich, tajnik kluba št. 114 JSZ v Detroitu piše med drugim, da je bila zadnja klubova seja še precej dobro obiskana. Vanj je pristopil Joe Menton, ki je bil svoječasno tajnik kluba. Pred leti je odšel v stari kraj in bil tam precej časa. V klubovo blagajno se je nabralo $10.

Letna seja kluba bo v petek 26. decembra. Naj se je udeleže vsi člani in pa še bivši člani se nam naj na tej spet pridružijo, da bo kaj več življenja, želi Klarich in drugi. Koledarja je klub naročil za začetek 100 izvodov.

Poslanska zbornica je z udarom na unije udarila ob enem vse delavstvo

(Nadaljevanje s 1. strani.)

jo, ob enem pa jih morajo predložiti v vseh podrobnostih merodajnemu oddelku zvezne vlade,

Dalje, da se morajo vse unije postavno registrirati in obdržavati redne, tajne volitve. Nadzorstvo nad njimi ima **vlada.**

Kongresniki, ki so se ogrevali za sprejem te postave, so vpili, da s tem ščitijo delavce, a v resnici so mislili le, kako jim bi onemogočili unije.

Če kdaj, je sedaj čas, da se med delavstvo naseli solidarnost, kajti le ako bo enotno, ga bodo tudi sovražniki upoštevali.

Stavk sedaj ne bo

Zaradi vojne, ki je nastala zadnjo nedeljo, bodo unije same skrbele, da ne bo stavk.

Kar se tiče računskih poročil, jih velika večina unij objavlja, med njimi tudi UMW, katera je bila v teh napadih največja tarča, ker je njen predsednik John L. Lewis obsovražen ne samo med reakcionarji, ki mrze unije, nego ima veliko neprijateljev tudi v CIO in AFL pa prav nič zaslombe.

Vsa gonja proti unijam je delavstvu dovolj zgovoren nauk, da potrebuje svojo politično stranko, kajti na "prijatelje" v drugih se ne more zanašati.

Če želite dobro čtivo, naročite si Ameriški družinski koledar za leto 1942.

Številke na hišah

Poštarji v vseh mestih se pritožujejo nad onimi posestniki, ki imajo na hišah nejasne številke, mnoge pa jih sploh nimajo, ali pa so slikane številke sprane doli, da so nečitljive.

Čikaški glavni poštar Ernest J. Kruetgen pravi, da je v tem mestu na tisoče hiš, ki so brez številk. Kako naj novi in pa izredni raznašalci pošte, katerih je treba najeti tisoče v vsaki božični sezoni, sploh najdejo naslovljence, če je hiša brez številke!

Kaj pomeni iskati naslove v takih krajih, kjer so hiše brez številk in tudi mnoge ulice brez tablic, ki bi označevale njihna imena, vedo povedati tudi naši agitatorji, posebno oni, ki so šli od naselbine do naselbine. Sploh je težavno za vsakega, ki koga išče, ako je naslov dotičnika nepopoln.

Posebne označbe kraljev Karadžorževič

Po umoru kralja Aleksandra Obrenovića in njegove žene kraljice Drage 11. julija leta 1903, ki ju je pokončala zarota srbskih oficirjev, so se vrnili na prestol Karadžorževići. Po strmoglavljenju Obrenovićev je prevzel na poziv oficirjev-zarotnikov kraljevsko službo Peter Karadžorževič. Po njegovi smrti ga je nasledil sin Aleksander, ki je postal žrtev atentata, izvršen nanj l. 1934, ko je prišel na uradni obisk v Francijo. Ubili so ga Pavelićevi agenti, ki jih je protežiral Mussolini. Aleksandrov sin prestolonasledник Peter je bil mladoleten, zato je dobil službo za izvrševanje kraljevskih poslov regentski svet treh članov, ki mu je načeljeval knez Pavle. Slednji je bil 25. marca 1941 zaeno z dvema vodilnima ministroma odstavljen in mladi Peter, ki mu tedaj še ni bilo 18 let, je bil proglašen za polnoletnega in s tem za pravomočnega kralja.

V uradni zgodovini mlade Jugoslavije so označeni ti trije kralji sledeče:

Kralj Peter I. osvoboditelj.

Kralj Aleksander I., ujedinjitelj.

Kralj Peter II., obnovitelj.

Tako ga imenujejo četniki, ki so se zoperstavili Nemcem.

Prvi je torej izvršil osvobodilno nalogo jugoslovanskih narodov, drugi jih je pa zedinil in združil. Nemci in Italijani so leta 1941 to državo razbili in kralj Peter II. ima nalogo, da jo obnovi.

V prejšnjih časih je imel skoro vsak vladar še kako posebno označbo, ali pa so jih dobili po svoji smrti. V novejši dobi se je to opustilo. Jugoslavija je izjema.

ZED. DRŽAVE, HOČEŠ NOČEŠ, MORALE V VOJNO

(Nadaljevanje s 1. strani.)

nevtralnosti, češ, to nam bo v največjo pomoč.

In res jim je bila.

Hitlerjev načrt

Nemčija je v svoji sedanji zagati skrajno potrebovala vstop Japonske v vojno.

Vzrok je enostaven. Municijska produkcija Zed. držav za Anglijo in Kitajsko, posebno za Anglijo je postala preopasna za tretji rajh. Ameriška bojna mornarica na Atlantiku je nemškim podmornicam skoro do kraja ustavila pot.

Torej je treba oboroženo silo in pa produkcijo Zed. držav kako nevtralizirati. V ta namen je Hitler pozval predse japonske predstavnike in jim v bistvu dejal: "Sedaj je čas. Udarite! Da bo kaj zaleglo, udarite tako, da bo res zaleglo! Hlinite volje za sporazum z Zed. državami. Pošljite tja za mirovnega angelja enega izmed svojih najslovitejših diplomatov. Zavlačujte posvetovanja in pogajanja v Washingtonu kolikor največ mogoče, a delajte vtis, da ste resnično za mir. Toda že tedne prej, in še posebno tisti moment, ko boste v stanju preslepiti Washington s svojim posebnim odposlancem, da ste za mir in za sporazum z USA, se pripravite na udar. Vzemite si za to ne manj kot 10 dni. V tem času vaši mornarični poveljniki vedo, kaj lahko store. Udarite po Havajih, kjer tiči od strani USA za vas glavna nevarnost.

V Tokiu so o tem razmišljali in se odločili: V Washington pošljemo posebnega mirovnega odposlanca, da ne bo nihče tam nič hudega sumil in tik za njim pa bojne ladje. Ameriške straže bodo dremale, napademo pa jih v nedeljo, ko so še najbolj dremave. Tako se je v nedeljo 7. decembra pričela vojna z napadom na Havaje in na Filipine, z ogromnimi izgubami za Zed. države.

Ameriški izolacionisti so v očigled teh dogodkov strmeli, ker jih je sram. Pravili so o širini Pacifika, pa so se ukanili prav v vsaki svoji trditvi. Potrebno še jim je lahko žal, ker ne morejo očitati Rooseveltu, da je nas on pripravil naravnost v vojno.

Tudi Pavelić se dobro razume na plenitev

Hrvatski poglavnik Pavelić je v stiski za sredstva odredil, da se naj zapleni imovino Židom, dalje vsem "uporniškim" Srbom, in pa onim Hrvatom, ki se ne morejo sprijazniti s sedanjim redom.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ob enem izjavil, da bo vodil podjetje do smrti s sodelovanjem dveh zaupnikov, ki jih izberejo delavci izmed sebe. "Delo me veseli", je rekel, "in ga ne mislim pustiti." Skupno uposluje njegovo podjetje 370 delavcev. Tisti, ki bodo delnic deležni, so bili ob njegovem sporočilu kajpada vzradoščeni. A tudi če bi vsi industrialci postali enako radodarni, bi to še vseeno ne rešilo socialnih vprašanj.

Kanada je "zamrznila" vse cene na podlagi onih, ki so bile 11. oktobra. Merodajni odbor kanadske vlade, ki je imel nalogo rešiti problem cen, je dejal, da bo to pomenilo veliko neugodja, a boljše je neugodje kakor pa uničenje.

Sovjetski premier Josef Stalin se je 30. novembra zahvalil Angliji za izdatno pomoč v tankih, ki jih pošilja Sovjetski Uniji, a ob enem je omenil, da jih je preveč vrst. Lord Beaverbrook, ki ima nalogo skrbeti, da dobi Rusija čimveč angleških tankov, letal in drugega materijala, pravi, da so angleški tanki sovjetski armadi v obrambi Moskve že več tednov v veliko pomoč, in še več jih pride.

Francija mora zalagati s premogom Alzaško in Loreno, ki ju je vzela Nemčija. Izvozila ga je tja že več sto tisoč ton, 40,000 ton pa ga je morala dati nemški okupacijski armadi v Franciji. Ostane ga ji za njene potrebe samo 2,800,000 ton, dočim bi ga potrebovala najmanj 4,500,000 ton. Toliko ga je namreč porabila v letu pred vojno. Ker ni kuriva, mora francosko prebivalstvo prezebati in še stradati vrh tega.

Nadškof Micheal J. Curley v Washingtonu je 2. decembra ostro ožigosal predsednika Roosevelta, ker pomaga Rusiji. Stalina je imenoval "rdečeročnega morilca, ki se je zlohotno smehljal, ko je v Ukrajini umiralo tri milijone ljudi." Napadel je tudi Rooseveltovo ženo, ker je dajala potuho ameriškemu mladinskemu kongresu, ki je vriskal za vojno. Ker je omenjeni nadškof nekak duhovni vodja ameriškega katolicizma, je bil njegov izliv na Roosevelta smatran za navodilo katoličanom v tej deželi, da naj store isto. Pa ni bilo treba nič navodila, ker to počno že ves čas, od kar podpira Anglijo in zaveznice. Izjema so le slovanski katoličani, a še to ne vsi. Na primer Slovaki in nekaj čeških duhovnikov je rajše s Coughlinom in drugimi fašisti kot pa da bi podpirali Roosevelta. Slednji se rad ogreva za svobodo veroizpovedovanja. A to, kar počne v tej deželi večina katoliške duhovščine, ni "veroizpovedovanje", nego strogo politična, skoz in skoz posvetna "cerkev". Ogreva se za fašizem, dasi ji je vzel politično moč Hitler in Mussolini in prvi jo je tudi v drugih ozirih oskubil in jo potisnil v zadnjo klop. A sovraštvo irskega klerikalizma, ki načeljuje ameriškemu katoličanstvu, do Anglije in Rusije je brezmejno.

Nemčija je začela dobivati delavce tudi iz Španije. Dne 30. novembra jih je prišlo tja cel vlak — prvi vlak s takimi potniki iz Španije.

Nacijska oblast na Norveškem je odredila, da bodo od 1. decembra naprej tisti Norvežani, ki se ne bodo žurili pri delu, prikrajšani na odmerkih hrane, češ, kdor zadosti ne dela, naj tudi manj je!

DEFENSE BOND QUIZ

Q. Who said: "I ony regret that I have but one life to lose for my country"?

A. Nathan Hale, who gave his life for America, like great numbers of his fellow countrymen. We are only asked to lend our dollars for Defense Bonds and Stamps to defend the liberty for which they died.

Q. Where I work there is no pay-roll allotment plan for the buying of Defense Savings Bonds and Stamps. How can i get one started?

A. This depends on your position, and the kind of organization in which you are employed. Generally speaking, your immediate superior would be the proper person to receive your suggestion that you would like to have a voluntary pay-roll allotment plan introduced. The firm's bank can supply information about such a plan.

Note.— To buy Defense Bonds and Stamps, go to the nearest post office, or savings and loan association; or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C. Also Stamps now are on sale at retail stores.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR ZA LETO 1942

SEDAJ RAZPOŠILJAMO. Obsega 224 strani in je vezan v platno.

Vsebuje 50 raznih spisov in nad 50 slik ter ilustracij.

Naročite si ga in priporočite prijateljem in znancem, da store isto.

I NEED YOUR HELP!

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

DECEMBER

CLEVELAND, O. — Veselica kluba št. 49 JSZ v četrtek 25. decembra (na božični dan) v Slov. del. domu na Waterloo Road.

CHICAGO, ILL.—V sredo 31. decembra novoletna zabava kluba št. 1 JSZ.

MAREC 1942.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 15. marca 1942 prireditev v korist Proletarca v dvorani SNPJ.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 26. aprila koncert Save v dvorani SNPJ.

Vsaka teorija je ekstrakt in jo smemo uporabljati le kot dodatek k vodeni juhi.

Če bi nevoščljivost gorela, bi ne bilo treba drv.

Psihologija je nauk o ustroju duševnega želodca. Tudi razmišljanje je le prebavni proces.

FOR DEFENSE

AMERICA ON GUARD!

Above is a reproduction of the Treasury Department's Defense Savings Poster, showing an exact duplication of the original "Minute Man" statue by famed sculptor Daniel Chester French. Defense Bonds and Stamps, on sale at your bank or post office, are a vital part of America's defense preparations.

Listen to
PALANDECH'S
RADIO BROADCAST
Featuring a Program of
YUGOSLAV FOLK MUSIC
Every Saturday, 1 to 2 P.M.
STATION WHIP
1520 kilocycles (Top of the Dial)

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 20-361
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI
NAROČITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Stane za celo leto $6.00, pol leta $3.00
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

POSLUŠAJTE
vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan

A Yugoslav Weekly Devoted to the Interest of the Workers
OFFICIAL ORGAN OF
J. S. F. And Its Educational Bureau

PROLETAREC

EDUCATION
ORGANIZATION
CO-OPERATIVE
COMMONWEALTH

NO. 1787. Published Weekly at 2301 So. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL., December 10, 1941. VOL. XXXVI.

The Smith Labor Bill: a Challenge to America

The Smith anti-strike bill, passed overwhelmingly by the House of Representatives, is now before the Senate.

That body, less unfriendly to labor, ordinarily could be expected to tone the bill down or pass a different measure. It is by no means certain that this will happen. The Smith bill, though written and managed by men whose purpose is to destroy organized labor, obtained its big majority in an emotional uprising against John L. Lewis' arrogance and the piffling selfishness of jurisdictional strikes in the face of defense needs. Senators feel these same emotions.

President Roosevelt, who has kept his head all long, has a task cut out for him. He must either persuade the Senate to be moderate or he will have to decide whether to sign or veto a bill which would gravely unsettle labor relations in the defense industries.

The full purpose and effect of this bill are evident only upon study. It provides that any labor union shall be deprived of its rights under the Wagner Act if it "knowingly or negligently" allows a Communist, bundist or person convicted of a felony to hold office. That has an appealing sound. What would it do in practice? It would allow employers to challenge every past, present or future decision of the labor board merely by charging communism against a union officer. It would open the most conservative union in the country to destruction if a federal judge found that failure to discover a secret Communist connection in one person constituted negligence.

The provision regarding a person convicted of a felony would have the same effect. Besides its ostensible legitimate purpose, it would enable enemies to destroy a union by planting or finding one ex-convict among its officers, in a judicial district where a judge knew the value of the word "negligently."

The bill forbids a strike save by majority vote of all employes in a government-supervised election. What would the result be, when we remember that it sometimes took the NLRB six months to decide who could vote in an election of all employes on union represenation?

Mas picketing is forbidden. Whatever one may think of it, who does not know that in mas production industries a strike without mass picketing is broken before it starts?

This bill went through the House as it did, partly on a wave of understandable emotion, partly because the House Rules Committee is now controlled by a bipartisan combination of Southern Democrats and Northern Republicans, all anti-labor and anti-Roosevelt.

Since Vice President Wallace has reffered the Smith bill to the Senate Labor Committee, there is less likelihood of the House tactics being repeated. But with emotions running as they are, anything can happen.—The Chicago Sun.

Twenty-Three Years After: The Polish Popular Government in Lublin

The first government of the Polish Republic was formed in Lublin on November 7th, 1918, two days before the German revolution and four days before the armistice. The defeat of Germany and Austria-Hungary was already an accomplished and acknowledged fact, but the conservative elements of Poland were still reluctant to take the initiative in proclaming Polish independence. They were in favor in waiting until the great powers decided on the fate of Poland. The democratic forces, however, refused to accept this passive policy and set up the Popular Government, headed by the great labor leader, Ignacy Daszynski. This Government, which had its seat in Lublin, consisted of fifteen members: six representing peasant parties, five representing the Polish Socialist Labor Party (P. P. S.), three representing progressive intellectuals, and one (the Minister of War) without political affiliations.

The Popular Government issued a manifesto proclaiming: (1) The birth of the Polish Republic, consisting of all the territories with a Polish population and possessing its own outlet to the sea; (2) The dissolution of the government at Warsaw, which had been set up by the Germans; (3) The convention of a Polish Parliament before the expiration of the year (1918), to be democratically elected by universal franchise, granting all men and women over twenty-one the right to vote; (4) The independence of Lithuania within its historic frontiers; (5) An agreement with the Ukrainians.

The manifesto also announced the following immedfate reforms: (1) equal rights for all citizens; (2) freedom of the press, of assembly, of worship, speech, processions, associations, unions, and strikes; (3) the expropriation by the State of large estates and fortunes; (4) the nationalization of forests; (5) the eight-hour work-day in industry, trade, and commerce.

The manifesto further promised the organization, in the nearest future, of a democratic government and of a popular militia.

A series of reforms which the government pledged itself to submit to the future Parliament were also listed in the manifesto: (1) the agrarian reform; (2) nationalization of mines, salt-works, the oil industry, the means of communication, and all other branches of industry economically ripe for nationalization; (3) the participation of labor in the management of enterprises not to be nationalized; (4) social legislation; confiscation of all speculative capital; (6) general compulsory free secular education.

The Popular Government of Lublin lasted only one week. However, the chiefs ideas proposed in its platform were not lost, for they were adopted by the First Polish Popular Government in Warsaw. These early programs have profoundly influenced all subsequent progressive movements and ideologies of independent Poland. The present underground democratic movement in Poland is imbued with their spirit and can be justly regarded as the ideological heir of the Popular Government of November 7, 1918.

—From "Poland Fights."

Defense Expenditures and Taxes

Federal Reserve Board Chairman Eccles, speaking in New York, said "by the middle of next year defense expenditures will probably be running at an annual rate of somewhat more than 15 billion dollars above the middle of the current year . . . Additional taxation must be imposed and further restrains (to consumer spending) must be imposed." He said he hoped "further taxation . . . will first tap the corporate excess profits and the middle and upper individual income brackets . . ." An OPA credit consultant, speaking in Chicago, said "consumer credit control is contributing as much as the new Federal tax law to the battle against inflation."

CIGARETTES OR SOAP

Prague newspapers report that, since August, the cigarette rations in Bohemia and Moravia were cut down to thirty cigarettes weekly. But it is required that every smoker while applying for his ration ticket must surrender his soap ration ticket. Even then he is not certain of obtaining cigarettes, as the tobacco dealers are allowed to accept only a limited number of applications which is determined by the local tax collector's office.

THE MARCH OF LABOR

The Difference Between Organized Farmers and Organized Wage Workers

By WILLAM E. BOHN in The New Leader

Organized Farmers are more divided than organized wage workers. Instead of two outfits with different officers, slogans and histories, they have three. There are the Grangers, or Patrons of Husbandry, the Farm Bureau Federation, and the Farmers Union. A fellow desirious of being smart rather than careful might say that the National Grange resembles the American Federation of Labor, the Farmers Union fills the place of the CIO, and the Farm Bureau people play somewhere in between.

Anyone accustomed to the raiding and rabble-rousing argument on the labor fronts would be astonished to see how amicably the three rival farmer outfits get on together. Being self-employed, the agriculturists do not need a closed shop, and there are no Labor Board elections. And the three sets of officers often agree on their programs and pull together in their lobbying activities. In particular, they all work hard for cooperative enterprises. So — though their differences are sharp enough—they have a basic common-interest.

These striking differences between the line-ups of workers on land and workers in mill, mine and factory were brought to mind by the recent diamond jubilee celebration of the Patrons of Husbandry. At Worcester, Mass., they came together from Nov. 12 to 21 to survey the results of seventy-five years of effort. They had plenty to gloat over. Brought together in the first place to help solve the problems of reconstruction in the Post-Civil War days, those farmers are now resolutely facing the difficulties of war in 1941.

Anyone listening to the speeches and reports at Worchester was struck by the deep patriotism of these men and women of the land. They naturally —and without the least bit of pose—saw themselves helping to win the war by feeding America and helping to win the peace by feeding the world. There was no questioning, no higgling and niggling. America is out to beat Hitler—so they are out to beat Hitler.

ARE FARMERS MORE PATRIOTIC THAN UNIONS?

I don't believe for a minute that these feeders of the world are more patriotic than the workers of the AFL and the CIO. Both our great labor federations at the national conventions fully recognized their responsibility to the nation. But there was a difference. The men in the great conventions at Seattle and Detroit seemed to be on the defensive. They gave evidence of feeling uncertain of their position in our national life. They were edgey, suspicious, on guard.

The Grangers, representing fewer than a millon members, felt much more sure of their ground. They took for granted that they are at the very heart of the nation. They did not need to assert their patriotism. It was taken for granted. No one ever imagined them going on strike against the national defense effort. The difference lies in the fact that the farmers have been here from the start. They have been a power in American politics from the beginning.

The difference is well illustrated by the attitudes toward the two related federal departments. The AFL and the CIO are pretty well united in lack of respect for our national Department of Labor. Miss Perkins is politely listened to, but no one expects much of her. On the other hand, Secretary Wickard, of the Department of Agriculture, was applauded every time his name was mentioned at Worcester. The Farmers get enormously better service from Washington than Labor ever got or expects to get.

Why should this be so? The answer would fill a book.

TRACING EMOTIONS

A good many Americans came honestly by their dislike for England.

Most of the Americans of middle age or over — those who went to school previous to the First World War—were taught in school to hate England.

Oh, no, the teacher did not say, "Now, children, you must hate England." It was more subtle than that. The school histories were written in such a manner that the pupil just naturally hated England after reading them and receiting the lessons.

Many an American, looking back at his childhood, can remember that his daydreams often were conditioned by the school history. He dreamed that he was a soldier in George Washington's army, engaged in licking the British. Or, more likely, since Washington's army was rather prosaic for a boy, he dreamed that he was one of Marion's men. He belonged to Francis Marion's men. He belonged to Francis Marion's mounted guerillas, and they made bold and sudden dashes into the camps of the British red-coats, killed a few of them, and made their getaway without losing a man—or maybe one of their number was wounded—but they carried him away and nursed him back to health. In his daydreams the boy's trusty rifle picked off the main British officers, while his own clothing was riddled with bullets and his cap was shot off his head but he got away inscathed. It beats the dickens what exploits a fellow can pull off in his daydreams, what thrilling adventures he can have, and what narrow escapes in "the imminent deadly breach," and yet get away with it.

The dislike of many a man for England traces back that far. Others dislike England because she reniged on the First World War debt. Others hate England because they were born in Germany and were so taught in the schools of that country

But it happens that it's to the selfish interest of the United States that England should lick Hitler. Therefore, these dislikes may well be set aside.—Milwaukee Post.

STRANGE CONVENTION

Charles W. Erwin in the American Guardian

It was certainly a strange body of delegates (attending the International Labor Organization convention). They met in this country, because they could not meet in any other place in the world, except in Latin America. The delegates from the countries where the Hitler thugs are in possession, consisted of those who had managed to escape and who cannot return until the stranglehold of the thugs is released, and some freedom of movement again comes to the people enslaved by Hitler.

I talked to some of the delegates. It was not a very pleasant experience for any one who in years past had talked to delegates elected to the ILO. Some of the former leaders of the workers were dead, having been murdered by either the Hitlerites directly, or by the few tools in their own country acting as the agents of these thugs. Some were in concentration camps being subjected to treatment which in some cases is doubtless worse than if they had been quickly put to death.

Never before did such a body meet in this country. Delegates from Netherlands, Belgium, Denmark, Norway, France, and other lands were truly men without a country. They never can return to the land of their birth, unless the Hitler thugs are driven from the soil of their native lands.

There is only one word which would describe this conference—and that is the word "poignant" meaning "very painful," and even that word seems entirely too mild a one to describe the various meetings held during the 10 days which it sat in New York.

SELECTIVE SERVICE AND THE NAVY

Navy Secretary Knox told his press conference there has been a 15 percent drop in Navy enlistments since the torpedoings of Navy ships in the North Atlantic because parents are no longer as willing to give their consent to sons under 21. The Navy needs 13,000 volunteers a month now and beginning next July will need 15,00 a month. If sufficient men do not volunteer, Mr. Knox said, the Navy may have to utilize selectees.

PRICES

Labor Secretary Perkins reported the cost of goods purchased by wage earners and lower-salaried workers in large cities increased 1.2 percent from mid-September to mid-October. She said a survey of 18 staple foods in 19 cities showed food prices also rose moderately during the first half of November.

Price Administrator Henderson announced prices of wooden household furniture were no longer going up. He asked manufacturers of mattresses, bedsprings, studio couches, metal beds and pillows to hold prices were they were on November 1, and announced the Government is planning to restrict further price increases in water heaters, radiators and air conditioners. He also announced manufacturers of more than 50 percent of all writing paper, book and printing paper—except newsprint—have indicated they will not raise prices further.

PRIORITIES

OPM ordered a 10 percent cut in production by large manufacturers of vacuum cleaners for household use; a two-thirds cut in production of lead and tin foil for decorative purposes and for tobacco, chewing gum, beverages, confections, films, and similar articles. OPM also announced it will shortly institute a new priority system under which manufacturers of essential items will be allotted materials on a three-months bases in order to cut down the number of applications for priorities.

LABOR SUPPLY

The Social Security Board reported 475,000 workers were scheduled to be hired and 100,000 scheduled to be laid off in 9,900 industrial establishments between now and February. Nearly 250,000 workers wil be taken on in the aircraft and shipping industries, the report estimated.

The Office of Agricultural Defense Relations announced that "if all possible means of conserving manpower and utilizing it efficiently are employed . . . farmers should not be handicaped seriously by labor shortages next year." Assistant OCD Director Eleanor Roosevelt told a press conference the OCD is planning a "women's land army" to help harvest next year's crops.

In the last 300 years no one has been able to improve on the violin and in the last six months the young man next door hasn't been able to improve on the slide trombone, even with six easy lessons.

WE ARE IN NOW

Last Sunday afternoon we were startled to hear that the militarist forces of imperialist Japan have attacked the American possessions in the Pacific Ocean. Several hours later, Japan declared war on the United States. From every indication, it seems that the American armed forces in the Pacific were caught unaware and without preparation to defend themselves or to repel the attackers. The result was loss of irreparable life and property.

The working people of America did not want this war. They do not want any war. Americans generally, are peaceful people. But, when they are attacked, they are also the kind of people who are brave and who are unafraid to give up their lives for their cause. And, the brutal attack of the Japanese military machine with its subsequent loss of life has brought a reaction of hate and vengence against the Japanese people. It has unified the Americans and will undoubtedly help to carry them through to ultimate victory.

We Socialists have never been for war. We are not exactly for this war, in the sense that we want to see it come about. However, since it is here and since the American way of life and structure of things has been attacked, we should do nothing to stop the administration vigorously repel the attacks.

Yes, we Socialists have warned of the pending conflict in the Pacific. More than that, we urged those in power at Washington to stop the American capitalists from selling iron and oil to the Japanese because we foresaw that this iron and oil would be the means with which the imperialist forces of Japan would try to combat the American way of life.

When we go back through the past few years, we can recall many important events which would have taken a different turn had the statesmen been more attentative to such good commonsense pleas. The case of Spain is an example.

The war is here, and we condemn the aggressors. We hope America will soon get the upper hand.

"LEWIS' LOST LAURELS"

(Editors note: There has been a good deal of confusion as to what really happened at the CIO's Detroit convention. The following is an inside view contained in an editorial entitled Lewis' Lost Laurels, in the Hosiery Worker, official organ of the American Federation of Hosiery Workers.)

Smear stories with scare headlines may be frightened some people into believing that the recent CIO convention at Detroit supported John L. Lewis in his recent fight with President Roosevelt. We propose here and now to set the record straight concerning the CIO, Mr. Lewis and the captive coal mine situation.

In its support of the union shop demands of the United Mine Workers, the CIO did nothing more than reiteret the traditional union position, a position which has been supported by all branches of the labor movement for more than a generation.

This pro-labor policy was in no sence an indorsement of Mr. Lewis or of his political adventuring into the land of isolationism. Indeed, the CIO convention's delegates were clearly 90 per cent opposed to Mr. Lewis' actions against the president of the United States. This percentage was reported by the Detroit News after a poll made of every delegation.

Every observer at the convention noted, and the daily press reported, that during demonstrations of enthusiastic support of the Roosevelt foreign policy, and of aid to Great Britain, Russia and China, only the Lewis group—a small minority—sat still. These Lewis forces, the United Mine Workers and the United Construction Workers, headed by his brother, A. D. (Denny) Lewis, were mute and still—an island of stubborn silence amid a storm of waving, shouting unionists in Detroit's Moose hall.

Because the daily press of America is largely unfriendly to organized labor and particularly to the CIO, it has sought to create the false impression that the CIO is not doing its uttermost to serve in the national defense program and to support the administration's foreign policy.

It is a matter of record that the Lewis forces within the CIO were defeated on every issue, on and off the floor of the convention, including the most prized one of all—the plan to personally condemn Sidney Hillman for the Hillman-indorsed award of the Detroit housing project to the AFL after the contractor with CIO labor had made the low bid.

While the convention condemned the OPM action, it moved only against a bad policy and not against an individual—Sidney Hillman.

Likewise, the convention's indorsement of labor's fundamental rights in the captive mine situation, backing up the Miner's union in its demand for the protection of a closed shop, was an indorsement of a sound policy and again not of an individual —John L. Lewis.

While discussing Lewis and the CIO it might be well to note that most of its leading representatives active in the CIO movement have consistently backed the president of the United States and not Mr. Lewis in matters concerning politics, national and international affairs. These include the president of the CIO, Philip Murray; Van A. Bittner and Thomas Kennedy—trusted and veteran executives of the United Mine Workers of America who continue today to hold high posts in that big union.

At the Atlantic City convention of the CIO, on Nov. 19, 1940, Mr. Lewis made a dramatic farewell speech in which he aptly said:

"The shadow of John Lewis is growing less."

It is.

Rail Employment Reaches 10-Year Peak

At the middle of October there mere 1,218,000 workers employed on U. S. railways. This was the highest rail labor employment figure reached in 10 years, the Department of Commerce reported.

About 200,000 employes were added in 1941 up to October 1. About half of this increase was due to the defense program, the other half to seasonal increase in shipping.

While employment went up to the highest point reached in a decade, rail traffic went up to an all-time high valume, the Deparment's statement showed.

A JOKE WITH A BARB

Some folks think they have a good joke on labor. In view of the fisticuffs at recent conventions, they suggest that newspapers send their sports editors to cover labor conventions.

There is barb in that joke, and unfortunately labor invited it, for there have been fisticuffs at conventions.

Yet what can the general run of decent delegates to a convention do if a few men insist upon using gangster tactics?

They can and do fight back, certainly, and that stops the gangsters, but it does not eliminate the bad reputation caused by the mere fact that fist fighting took place.

The remedy lies farther back than the conventions. It lies in not permitting men of the gangster type to hold official positions in the unions, or to be members of them at all for that matter.—Milwaukee Post.

WAR SPENDING

According to a Canadian government official the Dominion is spending 40 percent of its annual income on war, or nearly three times as great a percentage than the United States is devoting to its own defense program.

Not Afraid—But—

Ethelberta—Papa, when you see a cow ain't you afraid?

Father—Of course not.

Ethelberta—When you see a big worm ain't you afraid?

Father—No, of course not.

Ethelberta—When you see a monstrous bumblebee ain't you afraid?

Father—No, certainly not.

Ethelberta—Ain't you afraid when it thunders and lightnings?

Father—No.

Ethelberta—Papa, ain't you afraid of nothing in the world 'ceptin' mamma?

**From lower to the higher next,
Not to the top, is Nature's text;
And embryo good, to reach full stature,
Absorbs the evil in its nature.**
Lowell.